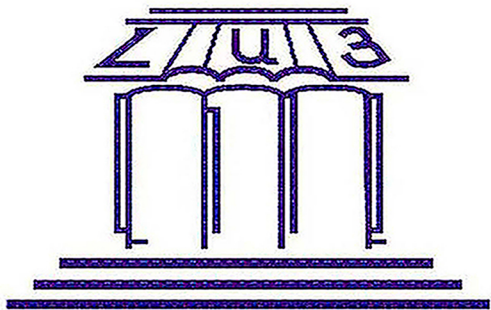

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

10.038

ЗКСМ1

Р-96

1 DEC 2009 24 SEP 2006

Կ. ԲՈՒՋԻԱՇՎԻԼԻ

ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՍՈՄՈՐԸ ՆՈՐ ԵՏԱՊՈՒՄ

ՅԿԸՄԻ

Բ-96

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

„ԱԽՆԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵ“

ԹԻՖԼԻՍ 1931 թ.

3 KCM1
P-96

11 MAR 2013

10.038

34748-12

Թիֆլիս, տպարան լրագրողների
հրատարակչության «Կոլլեկտիվ»
Գրավիտ № 821, Տիրաժ № 5000.
Պատվեր № 1882.

34748-12

ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆՈՐ ՇՐՋԱՆՈՒՄ*)

Վր. ԼԿՅՆՄ IX-րդ համագումարից անցել է 2 և
կես տարուց ավելի: Միության համավրաստանյան X-րդ
համագումարի աշխատանքի պայմանները զգալիորեն
տարբերվում են այն պայմաններից, վերոնշյալ կային
Վր. ԼԿՅՆՄ 9-րդ համագումարի ժամանակ: Յեթե Վր.
ԼԿՅՆՄ IX-րդ համագումարը հավաքվել էր այն ժա-
մանակ, յերբ յերկիրը, յաջողությամբ լուծելով վերա-
կանգման ժամանակաշրջանի խնդիրները, մտել էր ժո-
ղովրդական տնտեսության վերակառուցման ժամանա-
կաշրջանը, Վր. ԼԿՅՆՄ X-րդ համագումարը հավաքվեց
այն մոմենտին, յերբ մեր յերկիրը իր զարգացման
նոր աստիճանին հասնելով, թևակոխել է սոցիալիզմի
ժամանակաշրջանը:

Մենք այժմ պարում և աշխատում ենք ամբողջ
մարդկային պատմության մի նշանակալից մոմենտ:
Այս 2 և կես տարում յերկրում տեղի ունեցան

*) Վր. ԼԿՅՆՄ Համավրաստանյան X-րդ համագումարում ընկ-
րուջի աշխիւ կատարած զրկուցման վերամշակված և կրճատված
ստենոգրաման:

հակայական փոփոխություններ, խոշորագույն սոցիալ-տնտեսական և դասակարգային տեղաշարժեր: Ժողովրդական տնտեսության զարգացման հնգամյա պլանը դարձել է հաղթանակող սոցիալիզմի սիմվոլը: Կռիվներում փորձված լենինյան կոսակցության և նրա Կենտրոնական Կոմիտեի ղեկավարությամբ մենք արդեն սկսել ենք ԽՍՀՄ սոցիալիստական տնտեսության հիմքի կառուցման ավարտումը:

Սոցիալիստական ինդուստրիայի և մեր գյուղի սոցիալիստական վերակազմության հաղթական աճը, քաղաքի և գյուղի միջև յեղած անհամապատասխանության վոչնչացման պրոցեսը, աշխատանքի կոմունիստական ձևերի աճը, հարստահարության բաղա-յի և շահագործող դասակարգերի վոչնչացումը, դեպի մտավոր և ֆիզիքական աշխատանքի միջև յեղած հա-կադրությունների վերացումը տանող շարժումը, մաս-սաների ներգրավումը պետական ապարատի մեջ, կնոջ տնտեսական ազատագրումը, ներգրավելով նրան ար-տադրության մեջ, ազգությունների անհավասարու-թյան վերացումը, կենցաղի կոլեկտիվացումը,—այս բոլոր մեծագույն գործերը մեզ պարզ ցույց են տալիս, թե ինչպես սոցիալիզմը հաստատուն և հաղթական քայլերով մտնում է մեր կյանքի մեջ: Արդյոք իսկա-պես մենք մտել ենք սոցիալիզմի դարաշրջանը: Սո-վորաբար մեր ժամանակաշրջանը կոչվում է անցողա-կան. 1918 թ. Լենինը «Ձախ յերեխայամտության մասին» գրած իր նշանավոր հոդվածում առաջին ան-

գամ բնույթագրեց այդ ժամանակաշրջանն տնտե-սական կյանքի հինգ կողմերով:

Նա անցողական է կոչվում նաև այժմ, 1930 թվին, յերեկոյներից մի քանիսը, իբրև հնացած, արդեն խորտակվում են, իսկ այդ կողմերից մեկը՝ նորը արդյու-նաբե-րության և գյուղատնտեսության բնագավառում աճում և զարգանում է չտեսնված արագությամբ: Կա-րելի՞ յե արդյոք ասել, վոր այս յերկու անցողական ժամանակաշրջանները միատեսակ են, վոր նրանք ար-ժատապես չեն տարբերվում իրարից: Պարզ է, վոր չի՞ կարելի: 1928 թ. ինչ ենք ունեցել մենք ժողովրդա-կան տնտեսության բնագավառում: Քայքայված ար-դյունաբերություն և «զաժիգալիաներ», մասսայական կոլխոզների և սովխոզների բացակայություն, նոր բուրժուազիայի աճ քաղաքում և կուլակության աճ գյուղում: Իսկ ի՞նչ ունենք այժմ: Վերականգնված և վերակառուցվող սոցիալիստական արդյունաբերու-թյուն, սովխոզների և կոլխոզների մի ամբողջ սիստեմ, վորոնք ԽՍՀՄ-ի միմիայն զարնան բոլոր ցանքերի 40%-ից ավելին ունեն. մենք ունենք մեռնող «նոր» բուրժուազիա քաղաքում, մեռնող կուլակություն՝ գյուղում: Այնտեղ էլ անցողական ժամանակաշրջան է, այնտեղ էլ: Բայց և այնպես վոչ վոք չի կարող բացասել, վոր մենք կանգնած ենք կապիտալիստա-կան վերջին լուրջ դասակարգի՝ կուլակների լիկվիդա-ցիայի շեմքին: Պարզ է, վոր մենք արդեն դուրս յենք յեկել անցողական շրջանից՝ հին մտքով, թևակոխելով

սոցիալիստական ուղղակի և ծավալուն շինարարարու-
թյան ժամանակաշրջանը ամբողջ ֆրոնտով: Պարզ է,
վոր մենք արդեն մտել ենք սոցիալիզմի ժամանակա-
շրջանը, քանի վոր սոցիալիստական սեկտորը այժմ
իր ձեռքն է առել ամբողջ ժողովրդական տնտեսու-
թյան բոլոր լծակները, թեպետ և դեռ հեռու ենք սո-
ցիալիստական հասարակարգ կառուցելու և դասակար-
գային տարբերությունները վոչնչացնելու ժամանա-
կաշրջանից: (Ստալին. յեղրափակման խոսք 16-րդ հա-
մագումարում):

Բոլորին յայտնի չե, վոր մենք դրան հասնա՞յ
վոչ միանգամից, այլ մեր կուսակցություն անցյալ
ամբողջ ճիշտ լենինյան քաղաքականություն շնորհիվ,
ինչպես յերկրի ինդուստրացման հարցերում, այնպես
և գյուղատնտեսությունում ու գյուղացիության հետ մեր
ռենեցած փոխհարաբերությունների սոցիալիստական
վերակազմության հարցերում: Բոլորը գիտեն, վոր
մենք մեր վճռական աջողությունը՝ յերկրի թեկու-
խումը սոցիալիզմի ժամանակաշրջանը ձեռք ենք բե-
րել արշավող սոցիալիզմի և՛ ներքին և՛ արտաքին բո-
լոր թշնամի դասակարգային ուժերի սրված դիմա-
դրություն պայմաններում:

Հնգամյա պլանի յերկու տարի արդեն կատար-
վել է, պլան, վոր մեր թշնամիները համարում եյին
«ցնորամիտ ֆանտազիա»: Ի՞նչպիսի չե այդ յերկու
տարիների հանրագումարը:

ԽՍՀՄ պետական խոշոր արդյունաբերությունը

1929—30 թ. տալով ընդհանուր արտադրանքի 25%
աճ, գերադասեց հնգամյա պլանի առաջադրու-
թյունն այս տարվա համար 5%-ով, մինչդեռ հնգամյակի
առաջին տարին գերազանցեց հնգամյա պլանի նախա-
գծումներն 3%-ով: Հնգամյակի առաջին յերկու տարի-
ների հետևանքով սոցիալիստական պետական արդյու-
նաբերությունը տվեց ժողովրդական տնտեսությունը
30,5 միլիարդ ռուբլու արտադրանք, հնգամյա պլանի
29,3 միլ. ռ. փոխարեն» (անփոփոխ գներով):

Առանձնապես զգալի յեղան արդյունաբերության
արտադրության միջոցներ արտադրող ճյուղերի աջո-
ղությունները. հնգամյակի յերկու տարում ծանր ար-
դյունաբերությունը տվեց յերկրին 13,8 միլիարդ ռուբ-
լու արտադրանք, հնգամյա պլանի 12,5 միլ. ռուբլու
փոխարեն:

Ի՞նչ ունենք Անդրկովկասում և Վրաստանում:

Անդրկովկասյան ֆեդերացիան, մասնավորապես
Վրաստանը ևս, Խորհրդային Միության հետ միասին
բռնել է ինդուստրացման լայն ուղին, ագրարային
հանրապետությունը ինդուստրիալ-ագրարային հան-
րապետություն դարձնելու ուղին: Դեռ ավելին. չի կա-
րել անուշադրության մատնել այն փաստը, վոր մի
շարք ճյուղերում Անդրկովկասի արդյունաբերության
զարգացման տեմպերը համեմատաբար ավելի արագ
են կատարվում, քան թե ԽՍՀՄ մյուս շրջանների
զարգացման տեմպերը, այսպես՝ հնգամյակի յերկրորդ
տարում համալիտվենական արդյունաբերության ար-

տաղրանքի մեջ կազմեց 25%: Իսկ Անդրկովկասի արդյունաբերությունն արտադրանքի մեջ նույն ժամանակամիջոցում կազմում է 58%: այսինքն ավելի քան կրկնակի: Պրակտիկան ցույց տվեց, վոր ամբողջ իՍՍՀՄ-ի պես Անդրկովկասի ժողովրդական տնտեսություն մի շարք վճռական գյուղերում դրսևորվեցին նոր հնարավորություններ՝ կատարելու հնգամյակը վոչ թե չորս, այլ յերեք տարում և ավելի պակաս (ինչպես որինակ՝ Նավթային արդյունաբերության բնագավառում):

Նման տեմպով է զարգանում նաև Վրաստանի արդյունաբերությունը, այսպես որինակ՝ յերեք Վրաստանի արդյունաբերության արտադրանքի արժեքը 1923—24 թվին հավասար էր 27,022 հազ. ռուբ., ապա 1929—30 թվի արտադրանքի արժեքը հասավ 159 միլ. ռուբլու, այսինքն մենք ունենք արտադրանքի աճ 6 տարում 152 միլ. ռուբ. կամ 441%:

Տարեցտարի բարձրանում է Վրաստանի արդյունաբերության տեսակատար կշիռը ի հաշիվ գյուղատնտեսության տեսակատար կշռի իջեցման, վոր նշանակում է ագրարային Վրաստանը ինդուստրիալ-ագրարային յերկիր դարձնելու արագ պրոցես: Մենք Վրաստանում խորհրդային իշխանության գոյության ընթացքում կառուցել ենք մի շարք խոշոր Իլեքտրակայաններ, գործարաններ և ֆաբրիկաներ: Մենք կառուցել ենք Զագես, ավարտվում է Ռիոնգեսի, Աբգեսի, Ալազանգեսի կառուցումը: Մենք կառուցել ենք

խոշոր զիգանտներ՝ ցեմենտի գործարան Կասպիյում, մահուլի գործարան Թիֆլիսում, մենք ավարտում ենք այնպիսի խոշորագույն ձեռնարկությունների կառուցումը, ինչպես՝ ֆերո-մարգանցային գործարանը, Ստալինիստոյը (քարածուխ), Բզիբի կոմբինատը, Սե-ծովային յերկաթուղին և այլն:

Հնգամյակի յերկրորդ տարվա հետեանքով, կուտակցության զիծը, վորի նպատակն է յերկրի սոցիալիստական ինդուստրացումը, մի անգամ ևս ցույց տվեց իր փայլուն հաղթանակը և հաստատեց այդ զծի բացարձակ ճշտությունը: Այդ զիծն ապահովեց նաև «ով-ում» հարցի լուծումը արդյունաբերության մեջ սոցիալիզմի ոգտին:

Հնգամյակի առաջին յերկու տարիների այդ վըճուական հաղթանակներից յեկնելով, կուտակցությունը ըանվոր դասակարգի և բոլոր աշխատավորների առաջ ավելի պատասխանատու խնդիրներ դրեց հնգամյակի յերրորդ վճռական տարում: Մենք արդեն թեկադիսել ենք հնգամյակի յերրորդ վճռական տարին: 1931 թվի վերջերում արդյունաբերական արտադրանքի աճը մեծանալու յե 45 տոկոսով: Կսկսեն աշխատել 500 նոր ձեռնարկություններ: 1931 թվի պլանի կատարումով իՍՍՀՄ-ն կդրվի ըստ չուգունի և քարածուխի 4-րդ տեղը և ըստ նավթի՝ 2-րդ տեղն ամբողջ աշխարհում: Ժողովրդական յեկամուտն կավելանա 49 միլիարդ ռուբլով: Յեկնելով այդ բանից՝ կապիտալ ներդրումը կկազմի 17 միլիարդ ռուբլի: Այդպիսով՝ իՍՍՀՄ ժո-

զովորական տնտեսութեան զարգացման 1931 թ. պլանով նախատեսված տեմպերը վոչ միայն կապահովեն հնգամյակի կատարումը 4 տարում, այլև վճռական ճյուղերում նրանք (տեմպերը) ապահովում են հնգամյակի կատարումը 3 տարում և ավելի պակաս ժամանակում:

Յերկրի ինդուստրացիան արագ թափը և հնգամյակի առաջին յերկու տարիների աշուղտությունները պայմաններ ստեղծեցին յիտաժնաց անհատական գյուղացիական տնտեսությունը կոլխոզային և սովխոզային շինարարութեան հիմունքներով հաշտութեամբ վերակազմելու համար: Հնգամյա պլանի առաջագործությունները կոլլեկտիվացման բնագավառում զգալիորեն գերազանցվեցին և կատարվեցին հնգամյակի առաջին յերկու տարում: Կուսակցության ճիշտ քաղաքականութեան հետևանքով՝ միջակ մասսաների վճռական շրջադարձը դեպի սոցիալիզմ՝ իր ամենափայլուն արտահայտությունը գտավ կոլխոզային հզոր շարժման մեջ, վորը 1929 թվի վերջին ընդգրկել իր միլիոնավոր գյուղացիական տնտեսություններ: Չնայած 1930 թվի գարնան կոլխոզային շինարարութեան պրակտիկայում թույլ տրված «ձախ» սխալներին, ձեռք են բերվել խոշորագույն նվաճումներ: 1930 թվի դեկտեմբերի 1-ին, յիթե հաշվենք ԽՍՀՄ բոլոր շրջանները և գյուղատնտեսության բոլոր ճյուղերը (հողագործություն, անասնաբուծություն, ձկնորսություն, վորսորդություն), կոլխոզներում համախմբված եյին 6,15

միլ. ավելի գյուղացիական տնտեսություններ, այսինքն 24,1%: Իսկ հիմնական հացահատիկային շրջաններում կոլլեկտիվացման տոկոսը կազմում եր 49,3: Վրաստանում 1930 թվի նոյեմբերի 1-ին կոլլեկտիվացման տոկոսը 21-ից ավելի յեր:

Յերկրում հացահատիկային պրոբլեմի լուծումը հիմնականում հանդիսացավ անմիջական արդյունք՝ կոլխոզային և սովխոզային շինարարութեան բնագավառում ձեռք բերված խոշորագույն նվաճումների:

Համայնացրած սեկտորի 1930 թվին հավաքած հացահատիկի տեսակարար կշիռը ապրանքային արտադրանքի ձևով կազմեց ամբողջ ապրանքային արտադրանքի մոտ 50%-ը, պլանի վերջին տարվա համար հնգամյակով նախատեսված 43%-ի դիմաց:

Կոլխոզային շինարարութեան աշուղտությունները և չքավոր-միջակ զանգվածների մասսայական շարժումը դեպի կոլլեկտիվացում՝ վորոշեցին դասակարգային ուժերի նոր փոխադարձ հարաբերությունը յերկրում, քանի վոր կոլխոզ մտած միջակը դառնում և կուսակցության և խորհրդային իշխանութեան հաստատուն նեցուկը գյուղում: Հենց դա եր, վոր թույլ տվեց կուսակցությանը կուլակություն սահմանափակման քաղաքականությունից անցել կուլակության, իբրև դասակարգի, համատարած կոլլեկտիվացման հիման վրա վերացնելու լուրճագին:

Չոշափելով մյուս ցուցանիշները (ցանքային տարածությունների աճը, կոնտրակտացիա, սովխոզ-

ների աճ և ալյն), ընթացիկ 1931 թվիլը պետք է վորոշի չքավոր—միջակ տնտեսությունների նոր հզոր հոսանքը դեպի կոլխոզները: 1931 թվի համար կուսակցությունը խնդիր է դրել՝ ապահովել Ուկրայինայի (հարթավայր), Հյուսիսային Կովկասի, Ներքին Վոլգայի, Միջին Վոլգայի (Զավոլժիյե) ընդգրկումը կոլլեկտիվ տնտեսություններով միջին հաշվով գյուղական տնտեսությունների 80 տոկոսից վոչ պակաս, վոր նշանակում է, թե այդ շրջանների համար հիմնականում ավարտվում է համատարած կոլլեկտիվացումը, և լրվիրդացիայի յե յենթարկվում կուլակությունը, իբրե դասակարգ: Հատահատիկային մյուս շրջանները՝ Կենտ. Սև-հողյան շրջանը, Սիբիրը, Ուրալը, Ուկրաինյան (անտառային և դաշտային մասը), Կազակստանը (հացահատիկային շրջանները) ապահովելու յեն գյուղացիական տնտեսությունների 50 տոկոսի կոլլեկտիվացումը: Սպառող շերտի հացահատիկային տնտեսություններում՝ 20—25%: Իսկ ինչ վերաբերում է բամբակային և ճակնդեղային շրջաններին, կոլլեկտիվ տնտեսություններով ընդգրկվելու յեն տնտեսությունների ընդհանուր թվի առնվազն 50%-ը:

Իսկ ինչ վերաբերում է Վրաստանին, Վր. Կոմկուսի Կենտրոնական Կոմիտեն, յեղնելով Համկոմկուսի Կենտկոմի ցուցմունքներից, դրեց խնդիր՝ հասցնել գյուղացիական տնտեսությունների ընդգրկումը կոլխոզներով 1931 թվին մինչև 30%, բամբակային շրջաններում՝ մինչև 50%: Այստեղ հարկավոր է առանձ-

նապես ընդգծել տեխնիկական մշակույթների դարգացման խոշոր նշանակությունը Վրաստանում: Արագ աճող արդյունաբերությունը յեռանգուն կերպով առաջադրում է հումքի բազայի ընդարձակման և ամրացման խնդիրը սոցիալիստական արդյունաբերության համար: Ցանքային տարածությունների ընդարձակումը տեխնիկական մշակույթների համար (բամբակ, կանեփ և ալյն), վոչ շահավետ և հացահատիկային մշակույթների կոլլեկտիվացումը և մեքենայացումը դրվելու յեն իբրե որվա կարևորագույն հերթական մարտարտական խնդիր: Անդրկովկասի և մասնավորապես Վրաստանի պայմաններում մենք ունենք ամենը, ինչ ինչ անհրաժեշտ է, այդ խնդիրն իրագործելու և Անդրկովկասի ու Վրաստանի մի շարք շրջանները մեր տեղական և միութենական արդյունաբերության հումքի հզոր բազաները դարձնելու համար: Ահա թե ինչու միանգամայն պատահական չե, վոր մենք միայն 1931 թվի ընթացքում պետք է ունենանք Անդրկովկասում միայն բամբակով ցանված 250 հազ. հեկտար տարածություն, և ամբողջ Միության մեջ ընդհանրապես տեխնիկական մշակույթների տարածությունը շատ ավելի մեծ է, քան թե Գերմանիայի ամբողջ հողամասը:

Այժմ կարևորագույն, և ամենավճռական դեր է ստանում արագությամբ վերակազմվող գյուղատնտեսության մեքենայացման հարցը: Պետք է նշել, վոր, չնայած մեր ունեցած խոշոր նվաճումներին, վրացա-

կան գյուղը տրակտորներով և գյուղատնտեսական ուրիշ գործիքներով մատակարարելու բնագավառում, այնուամենայնիվ մենք դեռ չենք կարող բավարարել մեր գյուղի աճող կարիքը: Յեվ միայն այն ժամանակ կարող ենք ապահովել այդ պահանջը, յերբ կըսկսեն աշխատել մեր բոլոր տրակտորային գործարանները: Յեղած հնարավորութիւնների դեպքում 1931 թվին յենթադրվում է տրակտորների թիվը Վրաստանում հասցնել մինչև 674: Խնքնուտոնիքյան հասկանալի յե, վոր անթույլատրելի է վնասակար է կոլխոզային շարժման տեմպերի թուլացումը կամ վոր է չափով նվազեցումը տրակտորների և գյուղատնտեսական մյուս մեքենաների բացակայության պատճառով, վորովհետև նման հարցադրումը վոչ մի ընդհանուր բան չունի մեր կուսակցության ղերեկախիմների և ցուցմունքների հետ գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման բնագավառում:

Այդպիսով՝ «կապիտալիստական սեկտորը վոչընչանում է: Մանր ապրանքային տնտեսութիւնը կոլեկտիվացվում յե, դառնալով խոշոր հանրայնացված տնտեսութիւն: 1931 թվին մեր գյուղերի կոլխոզների դաշտերում աշխատող տրակտորները կունենան 990 հազ. ձիու ուժ: Սոցիալիստական սեկտորը զարգանում է սրընթաց արագութեամբ: Մոտակայում «ովում» հարցը, պրոլետարիատի և կապիտալիստական աշխարհի անհաշտ պայքարի հարցը յերկրի ներսում կլուծվի վերջնականապես, և այդպիսով այդ հար-

ցը կփոխադրվի համաշխարհային ասպարեզ: Մենք արգեն սկսել ենք լիկվիդացիայի յենթարկել վերջին լուրջ կապիտալիստական դասակարգը մեր յերկրում՝ կուլակութիւնը: Հնգամյակի վերջում մենք կունենանք միասնական սոցիալիստական սեկտոր և՛ քաղաքում, և՛ գյուղում: Մենք վիթխարի քայլեր ենք առնում քաղաքի և գյուղի փոխադարձ հակասութիւնները վոչնչացնելու գործում, ստեղծում ենք սովխոզներ, հացահատիկի այդ խոշորագույն ֆարրիկաները, կոլխոզներ, տալիս ենք գյուղերին մեքենաներ և տեխնիկա, այն էլ այնպիսի չափով և այնպիսի ծավալով, վորոնց ընդունակ չեր հին ցարական իմպերիալիստական Ռուսաստանը» (Ա. Կոսարե, ղեկուցում Համ. ԷկՅԵՄ IX համագումարում):

Ժողովրդական տնտեսութիւնն ալանը նախագրծում է ավարտել 1931 թվին սոցիալիստանան տնտեսութիւն հիմքի կառուցումը: Ի՞նչ է նշանակում ավարտել սոցիալիստական տնտեսութիւն հիմքի կառուցումը: Դա նշանակում է «ստեղծել սոցիալիզմի տնտեսական բաղան, դա նշանակում է միացնել գյուղատնտեսութիւնը սոցիալիստական արդյունաբերութիւն հետ մի ամբողջական տնտեսութիւն մեջ, յենթարկել գյուղատնտեսութիւնը սոցիալիստական արդյունաբերութիւն ղեկավարութիւնը, փակել և լիկվիդացիայի յենթարկվել այն բոլոր միջոցները, վորոնց ոգնութեամբ ստեղծվում են դասակարգեր, վորոնց ոգնութեամբ ստեղծվում է ամե-

նից առաջ կապիտալը,—ստեղծել արտադրութեան և բաշխման աշխարհի պայմաններ, վերոնք տանում են ուղղակի և անմիջականորեն դեպի դասակարգերի վախճանը»:

Ահա թե ինչպիսի դրութիւնն է մեզնում:

Սոցիալիստական շինարարութեան ընդհանուր աճի հիման վրա աճում է նաև մեր յերկրի բանվոր դասակարգի և աշխատավոր գյուղացիների բարեկեցութիւնը: Բանվորների և անչափահասների ռեալ աշխատավարձի սիստեմատիկ աճը, աշխատանքային որակ կրճատումը, կուլտուրական մակարդակի աճը, գործազրկութեան լիկվիդացիան և այլն՝ անվիճելիորեն հաստատում են ասվածը: Ահա մի քանի տվյալներ.

ԽՍՀՄ ժողովրդական յեկամուտը 1927 թվից մինչև 1929—30 թիվը մեծացավ 23 միլիարդ ռուբլուց մինչև 34 միլ. ռ.: Բանվորների միջին աշխատավարձը 1926 թվից սկսած աճել է 45%-ով և 1930 թ. առաջին կեսին բարձրացավ 90%-ով: Ռեալ աշխատավարձը բանվորների նախապատերազմական ժամանակի աշխատավարձի համեմատութեամբ բարձրացավ 139%-ով, իսկ նկատի ունենալով նաև սոցիալական ապահովագրութիւնը և այլն, մեծացել է 164%-ով:

Այս բոլորից ի՞նչ է հետևում: Դրանից հետևում է, վոր, հակառակ կապիտալիստական յերկրներին, վորտեղ գոյութիւն ունի անընդհատ աճող տնտեսական ճգնաժամ, աշխատավոր մասսաների աղքատացում և ուժեղ կեղծքում, սոցիալիզմ կառուցող յերկրում հընդ-

ամյակը կատարվում է 4 տարում, սիստեմատիկ կերպով աճում է աշխատավորների նյութական-կուլտուրական բարեկեցութիւնը և կան հաղթանակող սոցիալիզմի պարզ հեռանկարներ: Պրոլետարական հեղափոխութեան և սոցիալիզմի պրոպագանդի համար հազիվ թե կարելի լինի գտնել ավելի լավ միջոց, քան մեր յերկրի այդ խաղորագուշն նվաճումները:

Ի՞նչ դրութիւնն է տիրում կապիտալիստական յերկրներում: Կուսակցութեան XVI համագումարը մեր ժամանակաշրջանը ընդողեց իբրև բեկման ժամանակաշրջան ինչպես սոցիալիզմ կառուցող յերկրի, այնպես և կապիտալիստական յերկրների համար: «Սակայն,—ասում էր ընկ. Ստալինը XVI կուսհամագումարում,—այդ յերկու բեկումների միջև արմատական տարբերութիւն կա: Այն ժամանակ, յերբ այդ բեկումը ԽՍՀՄ-ի համար շրջադարձ էր հանդիսանում դեպի ավելի լուրջ տնտեսական վերելք, կապիտալիստական յերկրների համար այդ բեկումը շրջադարձ էր հանդիսանում դեպի տնտեսական անկում: Մեզ մոտ ԽՍՀՄ-ում կա սոցիալիստական շինարարութեան աճող վերելք և՛ արդյունաբերութեան և՛ գյուղատնտեսութեան մեջ: Այնտեղ՝ կապիտալիստների մոտ գոյութիւն ունի տնտեսութեան աճող ճգնաժամ և՛ արդյունաբերութեան և՛ գյուղատնտեսութեան մեջ»:

Ներկայումս կապիտալիզմը քայքայվում է: Ճգնաժամը, ընդրկելով կապիտալիզմի թրիթը բոլոր երկրները, գնալով ավելի ու ավելի յե խորանում և մի շարք

յերկրներում դառնում են քաղաքական ճգնաժամ: Ձախ-
ջախվում են կապիտալիզմի և նրա սխտեմի «կազմա-
կերպվածություն» մասին յեղած բոլոր թեորիաները:
Ծիծաղելի յեն դառնում նաև կապիտալիստների դատա-
րկաբանությունները, վերոնք ճգնաժամի պատճառ-
ներն ուղղում են բացատրել խորհրդային «դեմպինգով»
և այլն: Զուր ջանքեր: Պարոն կապիտալիստները թող
հասկանան, վոր տնտեսական ճգնաժամի պատճառնե-
րը և նրա անկումը կապիտալիզմի բնույթի և կապի-
տալիստական իրավակարգի սխտեմի մեջ են դրված:
1930 թվին պրոլետարական պետության արդյունա-
բերության արտադրանքը աճեց $25\frac{0}{10}$ -ով: Իսկ ինչ
պես և կապիտալիստների ժող: Ամերիկայում՝ անկում
 $18,6\frac{0}{10}$, Անգլիայում՝ $8,4\frac{0}{10}$, Գերմանիայում՝ $14,2\frac{0}{10}$,
Լեհաստանում՝ $26,2\frac{0}{10}$ և այլն*):

Արտադրության կրճատման հետևանքով վաճառ-
գործն ուժեղացնում են բանվորների կապիտալիստա-
կան շահագործումը, յերկարացնելով աշխատաժամը և
կրճատելով աշխատավարձը, արտադրությանից դուրս
են շարժում տասնյակ և հարյուր հազարավոր բան-
վորների, գնալով ավելի յե սրվում կապիտալիստների
և նրանց գործակալների պայքարը որեցոր աճող և
ուժեղացող հեղափոխական շարժման դեմ:

Հետաքրքիր և քննել նաև բանվոր յերիտասար-

*) Տվյալները վերցրված են ՀԼԿԵՄ IX Համագումարում
արված ընկ. Կոսարևի ղեկուցումից:

դույթյան և անչափահասների դրույթյան հարցը մեզ մոտ
ԽՍՀՄ-ում և կապիտալիստական յերկրներում: Ինքն-
բատինքյան հասկանալի յե, վոր շահագործման ճնշու-
մը և բանվոր դասակարգի կենսական մակարդակի
կրճատումը կապիտալիստական յերկրներում չի կա-
րող չանդրադառնալ նաև բանվոր յերիտասարդույթյան
վրա: Աշխատավարձի չնչին մակարդակը և կրճատու-
մը, աշխատանքային որվա յերկարացումը, գործա-
դրկույթյան աճն անչափահասների մեջ և այլն, — այս
բոլորը բնորոշ և ամեն մի կապիտալիստական յերկրի
համար: Ահա մի քանի տվյալներ Արեմուտքի յերի-
տասարդույթյան դրույթյան մասին. Գերմանիայում
յերիտասարդ մետաղագործը շահաթական վաստակում
և 12—16 մարկ, այսինքն՝ շարվել 6—8 ուրլի կամ
24—32 ուրլի ամիսը: Լոճում (Լեհաստան) յերիտա-
սարդ մանածագործը վաստակում և ամսական ամե-
նաշատը 35 դլոտի (մոտ 8 ուրլի): Ֆրանսիական
յերիտասարդ բանվորը կես ամսում վաստակում և
110—130 ֆրանկ կամ 7—8 ուրլի: Դրան պետք և
ավելացնել աշխատավարձի սխտեմատիկ իջեցումը,
վորը հարվածում և առաջին հերթին յերիտասարդու-
յթյանը, 8—9 ժամվա աշխատանքային որ, վորը նուե-
լիսկ 12 ժամի յե հասնում (Գերմանական յերիտասար-
դույթյան բուրժուական միւլույթյան պաշտոնական
տվյալներով՝ յերիտասարդ բանվորների 40 տոկոսն
աշխատում և որական 10 ժամ, 30 տոնոսը՝ 9 ժամ),
գործադրկույթյան աճը և այլն (կապիտալիստական
յերկրներում 1930 թ. դեկտեմբերին յեղած 25 միլիոն

գործադուրկներինց առնվազն 6 միլիոնն ընկնում է յերիտասարդությանը): Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներում գործադուրկ յերիտասարդությունը նպաստ բոլորովին չի ստանում, իսկ յեմբողական յերկրներում նպաստներ ստանալը խիստ սահմանափակված է:

Իսկ Բնչպես է բանվոր յերիտասարդության դրությունը մեղնում: Կենսական մակարդակի վերելք, աշխատավարձի աճ, աշխատանքային որվա կրճատում, սոցալահոսիալիզացիան, գործադրկության վերացում և այլն—այս բոլորը բնորոշ է մեր յերկրի և՛ բնավոր յերիտասարդության ու անչափահասների համար: Ընկ. Կադանովիչը իր ղեկուցման մեջ՝ ՀԼԿՅԵՄ IX համագումարում բերել էր չափազանց հետաքրքիր տվյալներ ԽՍՀՄ յերիտասարդ բանվորների դրության մասին: Կարծում եմ, վոր այդ տվյալները ղգալի չափով բնորոշ են նաև Վրաստանի բանվոր յերիտասարդության և անչափահասների կենսական մակարդակը պարզելու համար: Ահա այդ տվյալները. «Մոսկեիքտրիկ»—Ս. Վ., 18 տարեկան, կոմյերիտ, փականագործի աշակերտ: Գործարանում աշխատում է մի տարի, այժմ ստանում է 100 ռուբլի, մի տարի առաջ ստանում էր 72 ռ.: Յերեկոնները սովորում է տեխնիկումում գործարանային վարչության հաշվին:

Ընտանիքը բաղկացած է 4 հոգուց, աշխատում են յերեքը, ընդհանուր աշխատավարձը՝ 380 ռ.: Բնակարանի տարածությունը 4 սափեն է: Փողը տալիս է ընտանիքին, իր մոտ թողնում է 30 ռուբլ.: Այդ փողը

ծախսում է անդամակցական վճարներին, ծխախոտին և կինոյի վրա: Աշխատանքից գոհ է, ուժեղից՝ նույնպես:

I-ին որինակելի տպարան: Կազմարարական ցեխ. Յե. Ա. 18 տարեկան, անկուսակցան, կազմարար: 1 տարի յե աշխատում է, աշակերտ է: 6 ամիս առաջ ստանում էր 30 ռ., այժմ ստանում է 75 ռուբլ.: Ինքնուրույն կյանք է վարում: Մահճակալի վարձ վճարում է 15 ռուբլի: Սովորում է պրոֆտեխնիկական կուրսերում, վճարում է գործարանի վարչությանը: Սովորում է շաբաթը 4 ուր, մնացած ժամանակը՝ խմբակներում: Վճարում է բնակարանային կոոպերատիվին՝ սենյակ ըստանալու համար: Աշխատածը հերիք է անում՝ միջակ ապրելու համա, քանի վոր փակ բաշխիչում ամեն ինչ կա և լավ ճաշարան: Ծնողներն ապրում են գյուղում: Բնակարանի պայմաններն այնքան լավ չեն, քայց շուտով սենյակ կստանա:

Մանվածագործների (տեքստիլչիկ) մեջ կենսական մակարդակը մի քիչ ցած է: Ահա տվյալներ՝ «Տրյոխգորնայա մանուֆակտուրա» ֆաբրիկայից:

Կոմերիտ պատանի յե, աշխատում է ուղալնի ցեխում իբրև կնքող, կտորով աշխատող է, վաստակում է ամիսը 90 ռուբլ.: Իր ամբողջ աշխատավարձը տալիս է մորը և կարիք ունեցած ժամական ստանում է նրանից: Ընտանիքը բաղկացած է 6 հոգուց: Ընտանիքում հայրն էլ է աշխատում, ստանում է 100 ռ.: Վոչ մի տեղ չի սովորում, բացատրում է նրանով, վոր բշիջը բաց չի թողնում: Յերեկոններն անց է կացնում ակմբում և բշիջի ժողովներում:

Ֆարգավուչի աղջիկ: Աշխատում է ներկարարների ցեխում, ըստ դրույքի ստանում է 21 ուրբ, կոմունալ և տրամվայի փողի հետ միասին՝ 36 ու, արդեն 3 ամիս է սովորում է: Ընտանիքում 7 հոգի յեն: Աշխատող է նաև հայրը, ստանում է 80 ուրբ, աշխատում է նույն ֆաբրիկայում: Կուզեմ լինել ինժեներ-մանածագործ, բայց ասում է վոր կոնտրակտացիայի յե յենթաբժիկ էլ մինչև հնգամյակի վերջը, նրան բաց չեն թողնի, սովորելու կզնա հետո: Ստացած աշխատավարձը հերիք չի անում, նույնիսկ ծնողներն են տալիս:

Մի ուրիշ աղջկա ընտանիքում 3 հոգի յեն: Աշխատում է մայրը, ստանում է 65 ուրբ, փոքր քույրիկը դպրոց է գնում, յերեկոները անց է կացնում «ինչպես բոլորը»: Գանգատվում է, վոր վարպետները չեն թողնում ինքնուրույն աշխատել, այլ անպայման բանվորուհիների հետ, կարծես յերեխաներ լինեն:

Ֆարգավուչի աղջիկ, հանդուգն և հպարտ: Ֆաբրիկացիների ցեխկոլեկտիվի քարտուղարն է, ստանում է 21 ու, ապրում է մոր հետ: Բոլոր յերեկոները դըրազված է՝ ժողովներում կամ աշխատանքում, այն հարցին, թե բավականանում է ուձիկը և ինչպես է ծախսում իր աշխատավարձը, պատասխանեց այսպես. յերեք ուրբի ծախսվում է լրագրների և գրքերի վրա, 15 ուրբի՝ ուտելիքի, իսկ հազուստի համար վոշինչ չի մնում:

Ֆարգավուչի աղջիկ. 2-րդ տարին է՝ սովորում է, արտաքինից յերեւում է, վոր սիրում է հագնվել, ապ-

րում է հոր և մոր հետ: Հայրը նույն տեղում փակահագործ է, ստանում է 100 ուրբ: Աղջիկն էր աշխատավարձը տալիս և ծնողներին, իր կարիքներին հարիքների համար ստանում է նրանցից: Ֆարգավուչն ավարտելուց հետո մտադիր է ինժեներ-մանածագործություն սովորել:

Գործարան «Դինամո»: III կարգի խառատ (տոկար): 19 տարեկան է, անկուսակցական: 2 տարի յե, ինչ աշխատում է գործարանում, Աշխատավարձը 100 ուրբի յե. կես տարի առաջ վաստակում էր 30-40 ուրբ: Ապրում է ընտանիքում: Ընտանիքում 4 հոգի յեն: Ընտանիքի ընդհանուր յեկամուտը 300 ուրբի յե: Բնակարանը ձրի յե: Վոչ խմում է, վոչ ծխում: Փողը տալիս է հորը, ճաշում է գործարանում (ճաշը՝ 38 կոպ.): Սովորում է տեխնիկումում (յերեկոյան): Ուստի աշխատում է 6 ժամ: Բնակարանը գործարանի կողքին է:

III կարգի խառատ: 23 տարեկան է, կոմկուսի անդամ: Իրրե խառատ աշխատում է 1930 թ. հոկտեմբերից, վաստակում է 85 - 100 ուրբի: Մինչ այդ սովորել է աշակերտական բրիգադում, ստացել է 72 ուրբ, ապրում է մենակ, 25 ուրբի յե ուղարկում գյուղ մոր համար, իր «սնկյունի» համար վճարում է 17 ուրբի: Սովորում է բանֆակում: Աշխատում է 6 ժամ, շինում է կոլլեկտորային տուփեր:

II կարգի խառատ: 18 տարեկան է, կոմյերիտ: Նոր է սկսել աշխատել: Առաջին ամսում ստացել է 80 ուրբ: Մինչ այդ սովորելիս է յեղել խառատ բանվո-

րի մոտ 4 ամիս, ստանալով 45 ուրբի: Ապրում ե 6 հոգուց բաղկացած ընտանիքում: Ընտանիքի ընդհանուր յեկամուտը 160 ուրբի յի:

17 տարեկան աղջիկ, սովորում ե իզուրբոփնի ցիխում: Աշխատում ե 4 ժամ, սովորում ե 4 ժամ, ստանում ե 28 ուրբի: Ապրում ե ընտանիքում: Ընտանիքի յեկամուտը 300 ո. ե: 4 հոգով ապրում են 4 սաժեն տարածության վրա: Փողը տալիս ե մորը, իր մոտ թողնում ե ճաշի և կիսոյի համար: Շորը տանն են կարում: 3 ամիս ե, ինչ գործարանումն ե: Առաջ չեր աշխատում:

17 տարեկան աղջիկ, սովորում ե, աշխատում ե 4 ժամ, սովորում ե 4 ժամ: Ապրում ե ընտանիքում: Հայրը և քույրը աշխատում են 350 ուրբի: Մայրը գյուղումն ե. նրան ուղարկում են ամիսը 50—60 ո., ապրում են 4 հոգով մի սենյակում, վորը 2 սաժեն ե և մի պատուհան ունի: Փողը տալիս ե հորը:

Կարիք չկա համեմատելու այս ցուցանիշները կապիտալիստական յերկրների յերիտասարդ բանվորների դրությունը պատկերացնող ցուցանիշների հետ: Ինչ են ասում այդ տվյալները: Ընկ. Կազանովիչը պատասխանում ե. «Ինչպես տեսնում եք, այդ տվյալները հավաքվել են կենդանի մակղկանցից հարցումների միջոցով, առանց գեղեցկացնելու: Այդ որինակների թիվը կարելի յեր մեծացնել, բերվածն ել բավական ե, վորպեսզի պարզ լինի, թե վորքան աճում ե մեր բանվոր յերիտասարդության նյութական բա-

րեկեցությունը»: Ահա թե ինչ դրություն ե մեզնում: Ի հարկե, մենք չենք կարող բացասել այն փաստերը, յերբ արդյունաբերության մի շարք ճյուղերում հասակավոր բանվորների աշխատավարձի մեծանալու հետ միասին անբավարար թափով ե բարձրանում անչափահասների աշխատավարձը, վոչ բոլորն են ապահովված բնակարանային լավ պայմաններով և այն, բայց ամեն մի յերիտասարդ բանվոր համոզված ե, վոր տարեցտարի բարելավվելու յե իր նյութական և կենսական մակարդակը:

Ինչպես սոցիալիստական շինարարության, այնպես և բանվորների ու բանվոր յերիտասարդության նյութական բարեկեցության բարելավման բնագավառում մեր բոլոր աջողությունները մենք ձեռք ենք բերել սրվող դասակարգային պայքարի պայմաններում, խաղաղությունը պահպանելու համար մղվող պայքարում, ընդեմ պատերազմ հրահրողների և ներանց գործակալների՝ կուլակների ու ֆեոսարարների: Մեր բոլոր աջողությունները կատարեցնում են մեր ներքին և արտաքին թշնամիներին, նրանք կազմակերպում են իրենց ուշիկը՝ վոչնչացնելու համար աշխարհիս առաջին պրոլետարական պետությունը, վորը մարեկեցության պատուության մեջ աննախընթաց տեմպերով առաջ ե շարժվում գեպի սոցիալիզմ: Ընկ. Կոսարեկը դուր չեր, վոր կոչ եր անում կենիյան կոմյերիտիության. «Մեր աջողությունները ցնցում են կապիտալիզմի հիմքերը: Սոցիալիստական շինարարու-

թյան աջողութիւններով մենք կարագացնենք բուր-
ժուազիայի կործանումը: Այժմյան պայմաններում,
ժամանակակից բնույթի դասակարգային պայքարի
ժամանակ ուլ տալիս ե լավորակ աշխատանք և ամե-
նաբարձր տեմպեր, նա բառացի կերպով վոչնչացնում
ե բուրժուազիային, հոր ե փորում կապիտալիզմի հա-
մար, գերեզման ե իջեցնում նրան, խեղդում ե նրան,
վտարում ե աշխարհի յերեսից: Ուլ տալիս ե լավագույն
վորակ և աշխատանքի ամենաբարձր տեմպեր, նա հան-
դիսանում ե մեր թշնամի դասակարգի ամենավորակ-
յալ, ամենաառաջվոր գերեզմանափորը, այսինքն կա-
պիտալիստական դասակարգի գերեզմանափորը:

Ընթացիկ 1931 թիւը, ամբողջ ֆրոնտով մղվող
սոցիալիստական հարձակման այդ իսկապես վոր վըճ-
ռական տարին, պետք ե անցնի մեր աշխատանքի վո-
րակի հետագա բարձրացման նշանի տակ, ինդուստ-
րացման բարձր տեմպերի նշանի տակ, պրոլետարա-
կան ղիկաւորայի բոլոր թշնամիների և նրանց՝
մեր շարքերում ունեցած զործակալների դեմ մղվող
անողոք պայքարի նշանի տակ: Այս 2 տարում մեր
կուսակցության և նրա կենտրոնական կոմիտեյի բոլ-
շեիկյան ղեկավարութեամբ ձեռք բերված վճռական
հաղթանակները մեզ ել ավելի մեծ ույժ և հավաստիք
են տալիս, վոր 1931 թվի համար կուսակցության նա-
խագծած ծավալուն ծրագիրը կկատարվի հաջողու-
թեամբ:

Վրաստանի կոմյերիտմիութիւնը, վորը շատ ան-
գամ ե ապացուցել մեր կուսակցության վերաբերմամբ

իր ստանձնած հավատարիմ ոգնականի դերը, այս ան-
գամ ևս, 1931 վճռական տարում, պետք ե իր ամբողջ
աշխատանքը, իր զործողութեան ամեն մի քայլը յեն-
թարկի կուսակցութեան ղիկավոր գծի զործնական
իրականացման խնդիրներին: Չպետք ե մոռանալ, վոր
մեր առաջիկա ամբողջ աշխատանքը, կուսակցութեան
և խորհրդային իշխանութեան բոլոր միջոցառումները
ինչպես մինչև այժմ, այսպես և այսուհետե տեղի կու-
նենան մեր աճի դժվարութիւնները հաղթահարման
պայմաններում, բոլոր հակախորհրդային տարրերի,
կուլակութեան, քրասարարների և նրանց գործակալնե-
րի՝ աջ և ձախ՝ ոպորտունիստների ամենակատաղի
գիւմադրութեան պայմաններում: Նման պայման-
ներում ամեն մի բջիջի, ամեն մի կոմյերիտի,
ամեն մի ախտիվիտի համար առաջնակարգ խըն-
դիր ե հանդիսանում դասակարգային աջաբշու-
թեան, հեղափոխական տոկունութեան և վճռականու-
թեան ել ավելի բարձրացումը դասակարգային թշնա-
միները դեմ յերկու ֆրոնտով մղվող պայքարում: Դա-
սակարգային պայքարի սրվածութիւնը և դրանից ա-
ռաջ յեկող դժվարութիւնները խուճապային տրամա-
դրութեան են ներշնչում կուսակցութեան և կոմյե-
րիտմիութեան անկաշուն ողակներին, անհավատալի
յեն դարձնում հաղթանակը, առաջ են բերում մանր-
բուրժուական տատանումներ ու թեքումներ կուսակ-
ցութեան ճիշտ լենինյան գծից: Ահա թե ինչու աջ-
ձախ՝ բոլիկ ստեղծած աջ տարրերի ախտիվացումը

պատահական չէ, նա ցույց է տալիս, թե ինչպէս մեր դասակարգայնորեն թշնամի ույժերի դիմադրությունը որեցոր ալելի յե ուժեղանում:

Վերջին ժամանակաշրջանում, Վր. ԼԵՅԵՄ IX համագումարից հետո, Վրաստանի կոմյերիտմիությունը կանգնած է յեղել հաստատ յենինյան դիրքերում, վճռական և անողող պայքար մղելով ամեն տեսակ հակալենինյան ոպորտունիստական թեքումները դեմ կուսակցության կոմյերիտմիության շարքերում:

Վրաստանի կոմյերիտմիությունն ամբողջ միության հետ միասին ինչպէս հակահեղափոխական տրոցկիզմի, այնպէս և աջ ոպորտունիզմի և հաշտվողականության դեմ մղվող պայքարի բոլոր եռապներում կուսակցության ղեկավարությամբ դրսևվորել և իրեն բոլշիկորեն կայուն, ամրացնելով այդ պայքարում իր շարքերը: Կուսակցության այդ ժամանակամիջոցում իր հիմնական հարվածները կենտրոնացրել և գլխավոր վտանգի՝ աջ ոպորտունիզմի, իբրև կուլակուլության շարքերում մքովող պայքարի վրա: Այլ թեքումը այժմ ել հանդիսանում է գլխավոր վտանգ: Ի՞նչու: Վերոմիհետև, — ասում է Ստալինը, — աջ թեքումը ներկա ծավալուն հարձակման ժամանակ արտահայտում է կուլակային վտանգը և հանդիսանում է հիմնական վտանգը մեր յերկրում:

Այլ տարրերը, ինչպէս նաև «ձախ» տրոցկիստները համամիտ չեն կուսակցության հետ մեր հեղափոխության դարգացման հիմնական հարցերում: Վերոհ

են աջերի հիմնական դիրքավորումները: Ինդուստրացման տեմպերի թուլացում, սեփականատիրական-կապիտալիստական տարրերի պաշտպանումը գյուղում, խոսակցությունները պրոլետարական դիկտատուրայի թուլացման մասին, դժվարություններին անձնատուր լինելը և այլն:

Յեթե աջերի ծրագրերը համեմատելու լինենք Կոնդրատյեի, Ջայանովի և մյուսների այսպէս կոչված աշխատավորական գյուղացիական կուսակցության, ինչպէս նաև մենշևիկներ՝ Սուխանովի, Գրոմանի և մյուսների ծրագրի հետ, չի կարելի չնկատել, վոր այդ ծրագրները զուգադիպում են իրար: Դա հենց պարզ ցույց է տալիս, վոր Կոնդրատյե—Գրոմանի և աջ ոպորտունիստների գաղափարական աստուր միևնույնն է, և այդ աստուր դասակարգայնորեն մեղ թշնամական է, կուլակային: Ուստի հասկանալի յե, վոր կուսակցությունը, բանվոր դասակարգը և կոմյերիտմիությունը չեն կարող աջ ուկլոնիստներին չհամարել կուլակային գործակալություն: Կուսակցությունը և կոմյերիտմիությունը շատ ժամանակ չե, ինչ տեսան ոպորտունիստների նոր մանյովը՝ յերկերեսանիությունը: XVI կուսհամագումարը իր վորոշումներում նախադգուշացնում էր կուսակցությանը, վոր ոպորտունիստները կուսակցության գծի դեմ պայքար մղելիս կգործադրեն նոր մանյովներ՝ կուսակցության գլխավոր գծի ճանաչում խոսքով, իսկ գործով նրա գործադրության խանգարում: Սիրցով

և Լոմինաձեյի զլիսավորութեամբ կազմված այդ բլուրը, վորը կանգնած էր աջերի պլատֆորմայի վրա, նախկին բոլոր ոպոզիցիոն հոսանքների և խմբավորումների օրինակով իր դավաճանական աշխատանքն սկսեց ամենալիքը զրպարտութեամբ մեր կուսակցական ապարատի և պրոլետարիատի գիկատուրայի դեմ: Կուսակցութեանը և խորհրդային իշխանութեանը զրպարտելու գործում նրանք այնքան հեռու գնացին, վոր Լոմինաձեյի կամ Սիրցովի լեզուն դժվար էր դանազանել ամենաթուզ հակահեղափոխականի լեզվից: Իրենց հայտարարություններում մինչև մեր հասան նրանք: «Աղաղակող բյուրոկրատիզմ, անպատասխանատվություն, հեռացում մասսաներից, աղա-ֆեոդալական վերաբերմունք գեպի բանվորների ու գյուղացիների կարիքներն ու շահերը» (Լոմինաձեյ), իսկ Սիրցովն իր աշխատութեաններում հայտարարեց. «Անկարելի չէ չնկատել հուզումնալի ազդանշանները, վորոնք ցույց են տալիս, վոր բյուրոկրատացումը, վորը վերջին ժամանակներս չափազանց լայն ծավալ է ստացել, ինքնաբերաբար կապկպում է բանվորների տնտեսավարների ամբողջ խմբակների նախաձեռնութեանը», վոր «յերբեմն մեղմում բյուրոկրատիզմի դեմ մղվող պայքարը դառնում է բյուրոկրատիզմի լրացուցիչ գործոն»:

Ամեն տեսակի և գույնի ոպորտունիստները միշտ հակված են չափազանցնելու դժվարութեանները և հանելու իրենց ոպորտունիստական յեզրակացութեան-

ները: Այնուհետև Սիրցովը հայտարարում է. «Մենք ինքնահոռով և բավական կուրորեն ու անկազմակերպ կերպով մտանք տնտեսական այնպիսի յերևույթների բնագավառը, վորոնք այժմ ամբողջ յերկրի անհանգիստ քննութեան առարկա յեն հանդիսանում»: «Անպատասցուցանիշները (հնգամյակի 2-րդ տարվա հանրագումարի) մի բիշ մոայլ գույներով են ներկում յեկող տարվա հեռանկարները»: «Մենք ունենք մեր տնտեսավարութեան պրակտիկայում, մասամբ նաև թեորիայում, կուտակված ֆլասակար իլյուզիաների սնունկացում»:

Հնգամյակի յերրորդ տարվա նման «հանրագումարից» նրանք յեզրակացնում են, վոր «մեր տեմպերն իրական չեն», վոր «հարկավոր է նեղացնել կապիտալ շինարարութեան ֆրոնտը»: Բնորոշ է, վոր մեր շինարարութեան տեմպերը կծկելու մասին խոսք բաց արին միաբերան և՛ աջերը (Սիրցով) և «ձախերը» (Լոմինաձեյ, Շացկին և այլն): Սիրցովն իր յերևույթներից մեկում ասաց. «Մեր տնտեսական շինարարութեանը շատ հեռու յէ ճիշտ ազդանշանային տպասարկումով աղահովված լինելուց», վոր մեր ճեղքերի և մեր անաջողութեանների ծավալը կարող է մեծանալ, յեթե միայն մենք բավարար չափով կամք չունենանք անգուղար ուղղութեան տալու այդ սիգնալիզացիային»: Այդ ժարգիկ Տրոցկու նման փորձում էյին փրկել կուսակցութեանը, հանդես գալ սիգնալիզատորների դերում: Յերբ կուսակցութեանը կռվում էր Զինույթվա-Տրոց-

կիսատական ուղղիցիայի դեմ՝ ընկ. Ստալինը հրաշալի կերպով բնութագրեց նման սիգնալիզատորներին.

«Սյդ սիգնալիզատորները ուզում են փրկել կուսակցութիւնը կործանումից, մինչդեռ իրենք են կործանվում, մինչդեռ իրենք փրկութիւն կարիք ունեն։ Միթե ծիծաղելի չե՞ս այդ, ընկերներ։ Յե՛վ իսկապէս բավական ծիծաղելի չե՞ս դառնում, յերբ կուսակցութիւն հիմնական դիրքավորումները ռեվոլյուցիոն յենթարկող հակակուսակցական բոլոր իր ծառայութիւններն եւ առաջարկում կուսակցութիւնը իբրեւ «սիգնալիզատոր»:

Ահա թե ինչու կուսակցութիւնը եւ ամբողջ Լենինյան կոմյերիտմիութիւնը հանդես յեկան եւ ամենավճռական հարված հասցրին աջ—«ձախ» բոլորին եւ նրանց ներկայացուցիչներին, մասնավորապէս Անդրկովկասում եւ Վրաստանում։ Հինց այստեղ պետք ե հիշել այն սխալները, վոր թույլ եյին տրվել այն ժամանակ, յերբ այդ բոլոր հայտնաբերվեց ՀԼԿՅՑՄ նախկին Անդրյերկկոմի եւ հանրապետութիւնների ԼԿՅՑՄ Կենտկոմների ղեկավարութիւն մեջ։ Այդ սխալները հարկավոր ե միանգամ եւ մատնանշել՝ հենց այն պատճառով, վոր այդ սխալներից պետք ե համապատասխան դաս առնել ե թույլ չտալ նրանց կրկնութիւնն ապագայում։ Այդ սխալները հիմնականում հանգում են այն բանին, վոր ՀԼԿՅՑՄ յերկրային Կոմիտեի նախկին ղեկավարութիւնը աջ—«ձախ» բոլոր սոսկ վորսեւորվելու ժամանակ չկարողացաւ ժամանակին

եւ արագ մորիլիզացիայի յենթարկել Անդրկովկասի կոմյերիտական կազմակերպութիւնները յերկու Ֆրոնտով պայքարելու համար, նաեւ այդ բոլորի դեմ, մինչեւ վերջ չմերկացրեց այդ բոլորի անանձին ներկայացուցիչներին ե համախոհներին Անդրկովկասում, չըդրսեցիչներին ե համապատասխան աշարջութիւն վորեց բոլշեւիկյան համապատասխան աշարջութիւն դեպի Լոմինաձիւր ե նրա խմբակի տված հակակուսակցական գիրքավորումները՝ կուսակցութիւն յերկրային կոմիտեիում նրանց յեղած ժամանակ (1930 թ. հոկտեմբերի 4-ի դիմումը), իրեն կորցրեց, վորը ե անդրադարձաւ «Մալադոյ Ռարոչի» յերկրային որդանի ե ԼԿԶՑՄ հանրապետական կենտկոմների վրա:

Հակառակ ՀԼԿՅՑՄ Անդրյերկկոմի ե ԼԿԶՑՄ հանրապետական Կենտկոմների այդպիսի վարքագծի, Անդրկովկասի բոլոր ստորին կազմակերպութիւնները ե ամենից առաջ առաջադեմ պրոլետարական կազմակերպութիւն՝ Բազլի կոմյերիտմիութիւնը հանդես յեկան կուսակցութիւն ղեկավարութիւնը ե վճռականապէս մերկացրին աջ—«ձախ» բոլոր, ճիշդին նրանց ոժանդակողներին դիմակը կուսակցութիւն ե կոմյերիտմիութիւն մեջ, ցույց տվին իրենց՝ ղեկավար կոմիտեիական կուսակցութիւն բոլշեւիկորեն կայուն մոնիստական կուսակցութիւն բոլշեւիկորեն կայուն կազմակերպութիւններ։ Միաժամանակ միանգամայն կազմակերպութիւններ։ Միաժամանակ (ստորին կազմական ե ճիշտ եր նրանց պահանջը (ստորին կազմակերպութիւններից)՝ փոխել ՀԼԿՅՑՄ յերկկոմի ղեկավարութիւնը, վորը թույլ եր տվել քաղաքական կոպիտ սխալներ:

Պետք է հիշել, վոր ոպորտունիստական վտանգը կոմյերիտմիության մեջ զգալի չափով ավելի մեծ է, քան թե կուսակցության մեջ: Կոմյերիտմիությունը անհամեմատ ավելի պակաս է կոփված, քան թե կուսակցությունը, ունի ավելի լայն սոցիալական բազա, և բնական է, վոր կոմյերիտմիության մեջ ավելի լայն հող են դառնում ամեն տեսակ տատանումները:

Այստեղ հարկավոր է կանգ առնել աջերի պլատֆորմայի վրա՝ բոլոր հարցերում: Այլ ոպորտունիստների պլատֆորման կոմյերիտական հարցերում հիմնված է այն հարցերի վրա, թե հնարավոր է յերիտասարդ կուլակին «վերադաստիարակել» կոմյերիտմիության մեջ, թերադնհատվում է բատրակության և չքավորության դերը, զարգանում է գործաժուլությունը (делачество):

Վրմանք կարծում են, թե յերիտասարդ կուլակին կոմյերիտմիության մեջ վերադաստիարակելու «թեորիան» այժմ արդեն հնացել է և չարժե ուրեմն խոսել նրա մասին:

Թե դեռ վորքան կենդանի յե յերիտասարդ կուլակին վերադաստիարակելու «թեորիան» և թե վորքան անհրաժեշտ է մեր պայքարը այդ «թեորիայի» դեմ՝ յերևում է թեկուզ հենց հետևյալ փաստից: Յես նկատի ունեմ հյուսիսային Կովկասի Վեչենսկի ռայկոմի նախկին քարտուղար ընկ. Լորովի նամակը: Ահա թե ինչն գրում նա «իմ առաջարկությունները կոմյերիտմիության IX համագումարին կուլակային յերի-

տասարգության վերադաստիարակման խմբակներին մասին»: Լորովն ասում է. «Ներկայումս կուլակային յերիտասարգությունը միանգամայն կարված է խորխորդային զրականությունից և այլն: Նա շարունակում է կրթվել հին դասակարգային թշնամիների՝ կուլակների վոգով: Յես կարծում եմ, որ մեր խնդիրն է՝ հասունացող կուլակային յերեխաներին համակել մեր խորհրդային իդեոլոգիայով, խորհրդային վոգով: Յեթե մենք այդ չանենք, այն ժամանակ մենք ինքներս կստեղծենք մեզ համար թշնամիներ և յերբեք չենք կարող ունենալ իՍՆՄ-ում մի ընդհանուր վոգով և միասնական իդեոլոգիայով ներշնչված մարդիկ: Կարծեմ պարզ է: Ինչպես Լորովի նամակը ցույց է տալիս, կոմյերիտմիության մեջ դեռ կան նման մարդիկ, վորոնք, մոռացություն տալով բատրակության և չքավորության մեջ տարվելիք աշխատանքը, սկսում են մտածել, թե «ի՞նչպես ենք վարվելու կուլակային յերիտասարգության հետ: Պետք է մի ամգամ ընդմիշտ հիշել, վոր կուլակային յերիտասարգությունը ոտար և մեզ համար, թշնամի յե մեզ, նա մեր դասակարգային թշնամին է: Դեռ VI Համամիութենական կոնֆերենցիան իր վորոշման մեջ մատնանշել է, վոր այդ «թեորիան» չափազանց ոտար է կոմյերիտմիության համար և իր արմատներով կապված է բուխարինի՝ «կուլակի» սոցիալիզմի մեջ խաղաղ ճանապարհով ներանկելու» թեորիայի հետ, վոր արմատներն այստեղ ընդհանուր են՝ աջոպորտունիստական, կուլակային ար-

մատներ են: Ահա թե ինչու «թերթիայի» և նրա համախոհների դեմ մղվող պայքարը յերիտասարդության և կոմյերիտների պրոլետարական կոմունիստական դաստիարակության անհրաժեշտ պայմանն է հանդիսանում:

Բանվորա-բւսրակային միջուկը կոմյերիտիւթյան մեջ քերականացնելու մասին: Լենինյան կոմյերիտ-միությունը և նրա կենտրոնական Կոմիտեն միշտ պայքար են մղել և շարունակում են պայքարել՝ բանվորա-բատրակային յերիտասարդությունը կոմյերիտ-միության մեջ հարյուր տոկոսով ներգրավելու լողուն-գի կատարման անհրաժեշտությունը վերանայելու ուղորտունիստական փորձերի դեմ: Այդ լողուն-գի կատարումը անկարելի լինելու մասին բոլոր խոսակցությունները չեն լինում կարող թագցնել այդ դատողությունների ուղորտունիստական ելությունը, վորովհետև նրանք թուլացնելու յեն պրոլետարական կորովը և պրոլետարական ղեկավարությունը կոմյերիտմիության մեջ:

Դրա հետ միասին միությունը մերկացրել է այսուհետև ել չպետք է թուլացնի պայքարը առանձին «ձախ» փորձերի դեմ, վորոնք կոմյերիտմիությունն ուղղում են դարձնել գյուղացիական—միջակ յերիտասարդության հիմնական մասսաներից կտրված մի կազմակերպություն. այդ փորձերը չնայած իրենց կեղծ «հեղափոխականությանը», անխուսափելիորեն առաջ կբերեն այն, վոր գյուղի յերիտասարդության հիմ-

նական մասսաները կընկնեյին վոչ թե մեր, այլ ոտաբաղդեցության տակ:

Կոմյերիտմիության Համամիութենական VI համագումարը գործամիության մասին մատնանշեց, վոր գործամիությունն աջ թեքման արտահայտություններից մեկն է, և այդ պատճառով մենք, պայքար մղելով աջ թեքման դեմ ընդհանրապես, պետք է պայքարենք նաև նրա ձևերից մեկի՝ գործամիության դեմ: Նույն կոնֆերենցիայում մի շարք կոմյերիտական աշխատավորներ, առաջարկելով գլխավոր կրակը կենտրոնացնել գործամիության վրա, ուղղակի սխալ դիրք բռնեցին, վորովհետև գլխավոր կրակն ուղղելով գործամիության դեմ, անխուսափելիորեն թուլանալու յեր հիմնական վտանգի՝ աջ ուղորտունի-գի դեմ մղվող պայքարը: Այդ ընկերների տեսակետը, թե գործամիությունն է գլխավոր վտանգը, սխալ էր, ինչպես սխալ էր նաև գործամիության վտանգի թե-րազնահատումը: Կյանքն ապացուցեց, թե վորքան ճիշտ են յեղել կոմյերիտմիության համամիութենական VI կոնֆերենցիայի վորոշումները: Կոմյերիտական կազմակերպությունների խնդիրն է՝ հետադաշում անշեղ պայքար մղել գլխավոր վտանգի՝ աջ թեքման և նրա ձևերի՝ գործամիության ու հաշտվողական վերաբերմունքի դեմ:

Դրա հետ միասին վոչ մի բույն չենք կարող մոռանալ մեր պայքարը հակահեղափոխական տրոցկիզ-մի, յերկերեսանիության և նրանց ռեցիդիվների դեմ կուսակցության և կոմյերիտմիության շարքերում:

Հետաքրքիր է այժմ մտաբերել կուսակցութեան և կոմյերիտմիութեան կողմից ժամանակին դատապարտված Շացկինի, Ստենի և մյուսների «ձախ» հարձակումները, վերոնք փորձում էին իրենց կեղծ—«հեղափոխական» թերեխաներով կոմյերիտմիութեանը հակադրել կուսակցութեանը: Դեռևս Տրոցկին իր «Նոր կուրս»-ի մեջ, իր քայքայիչ աշխատանքի սկզբներում, պնդում էր, թե «յերիտասարդութեանը՝ կուսակցութեան ամենաճիշտ աստիճանացույցն է», վոր «հեղափոխական ֆորմուլաները պետք է կռվով վերցնել» կամ թե՛ «հին գվարդիան», իբրև հեղափոխականացնող գործոն, արդեն այլևս գոյութիւն չունի»: «Սերունդների փոփոխութեան պրոցեսը չի կարող կատարվել առանց պայքարի, առանց բարդութիւնների, առանց ճգնաժամային յերևույթների»: Այս ասել է աջ ուղորտունիստ Մատվենը: Ինչպես յերևում է, ուղորտունիստները՝ թե՛ աջերը և թե՛ «ձախերը» չեն խորշում վերցնելու իրարից միմյանց ուղորտունիստական զենքերը և գործադրել այն՝ կոմյերիտմիութեանը նվաճելու համար: Իր ժամանակին Տրոցկին զրա համար իր արժանի պատիժը ստացավ: Պատշաճ դիմադրութեան հանդիպեց նաև Մատվենը: Սակայն, բացի Տրոցկուց և Մատվենից, անհամեմատ հետաքրքիր էր Ստենի և Շատկինի յերևույթը: Ահա թե ի՞նչ եր գրում Ստենը. «Ամեն մի կոմյերիտ պետք է անձնական փորձով լուրջ մշակի բոլոր հարցերը և այդպիսով համոզվի կուսակցութեան գլխավոր գծի ճշտութեան վերաբեր-

յալ»: «Միմիայն սեփական փորձով և բոլոր հարցերը ինքնուրույն կերպով մարտելու միջոցով ձեռք բերված համոզմունքը կարող է ունենալ կշիռ և հարվածային ույժ գործնական աշխատանքներում»: Այնուհետև հանդես յեկավ Շացկինը «Կորչի կուսակցական որիվատելը» հոդվածով: Այս հոդվածի մեջ Շացկինը ստորգրպարտութիւն եր տարածում կուսակցութեան դեմ, մեղադրելով վերջինիս նրա համար, վոր «կուսակցութեանը մի մեծ հիմնարկութիւն է, վորտեղ կենտկոմը վճռում է, իսկ մյուսները միայն մշակում են», մը վճռում է, իսկ մշակել... «Նշանակում է բացատրել և համոզել... Շացկինի կարծիքով՝ կուսակցութեան գլխավոր գիծը հաստատ անցկացնող կուսակցական «որիվատել է»: Ահա թե ո՛ւր հասան այդ «բոլշեվիկները»: Ինչպես տեսնում եք, Ստենի և Շացկինի այդ դատարկարանութիւնները բազմիցս անանկացած և աշկարա փորձեր էին՝ հակադրելու կոմյերիտմիութեանը կուսակցութեան, «համոզելու յերիտասարդ սերունդին», վոր կուսակցութեանը—դա «քվեարկող գործիքների» մի ժողովածու յե, վոր ամեն մի կոմյերիտ կուսակցութեան գլխավոր գծի ճշտութեան նկատմամբ պետք է համոզվի իր սեփական փորձով և այլն:

Ավելորդ է խոսել, վոր նման խոսակցութիւնները վոչ մի ընդհանուր բան չունեն բոլշեվիզմի տրագիաների և յերիտասարդ սերունդի բոլշեվիզյան դատարակութեան հետ, և ուստի պատահական չէ, վոր նրանք պատշաճ դիմադրութեան հանդիպեցին ամբողջ

կուսակցութեան և լենինյան կոմյերիտմիութեան կողմից:

Չի կարելի չհիշատակել յերկու խոսքով վող առհայտ Բուտիրկինի ոպորառնիստական յեղեթը, վոր անցյալում աշխատում եր Լենինգրադի ռալոններէց մեկում: Այդ Բուտիրկինն իր հայտարարութեան մեջ գրում ե. «Եթե զնալու լինենք նույնպիսի տեմպերով, ինչպես գնում ենք այժմ Կենտրոնի դեկտեմբերյան պլենումի՝ միութեան յերեսը դեպի արտադրութեան դարձնելու մասին հանած վորոշումները կատարելու հարցում, ապա անխուսափելիորեն կես տարուց հետո միութեան մեջ կատեղծվի ճգնաժամ»: Նման հայտարարութիւններով հանդես յեկան նաև Մինայելը և Տեւեղը, վորոնք Բուտիրկինի հետ միասին բաւական վատ հռչակ ստացան: Բայց իզուր հանդես յեկան: Այդ ծամծամած «Թեորիան», բանվոր յերիտասարդութեան ճգնաժամի և նրա ընդհանուր քաղաքական ակտիւութեան անկման թեորիան արդեն վաղուց հայտնի յե մեր միութեան մասսաներին: Այդ դատողութիւնները բոլորովին սխալ են գնահատում մեր միութեան դրութիւնը, զրպարտում են նրան ըստ ելութեան, քանի վոր անվիճելի կերպով ապացուցված ե, թե ինչպես ե աճել լենինյան կոմյերիտմիութեանը, թե ինչպես միութեան մեջ բարձրանում ե բանվորական խավը, թե ինչպես ամրանում ե պրոլետարական դեկավարութիւնը և ինչպես հա իրականութեան մեջ կարողացել ե յերեսը դարձնել դեպի տնտեսական շինարարութիւնը:

Ի՞նչ խնդիրներ են դրված կոմյերիտմիութեան գլխավոր գծի համար մղվող պայքարում: Գլխավոր և հիմնական խնդիրն ե՝ իր ամբողջ աշխատանքը, իր գործունեւթեան ամեն մի քայլը յենթարկել կուսակցութեան գլխավոր գծի համար մղվող պայքարին, հիշել, վոր կուսակցութեան գիծը՝ կոմյերիտմիութեան գիծն ե, վոր կոմյերիտմիութեանը յերեսը չի ունեցել, չունի և չի ունենա իր առանձին, Համկոմկուսի գծից վորե ե բանով տարբերվող գիծը» (Կոսարկ):

Այդ պայքարում գլխավոր վտանգը պետք ե կենտրոնացնել ներկա ժամանակաշրջանի գլխավոր վտանգ՝ աջ թեքման վրա: Դրա հետ միասին բոլորովին չը պետք ե մոռանալ, վոր դեռ կենդանի յեն տրոցկիզմի ռեցիդիւիւները, վոր սրանց դեմ նույնպես հարկավոր ե ամենալճական պայքար մղել: Հարկավոր ե նաև անդուր պայքար ծավալել յերկերեսանիութեան և կուսակցութեան գլխավոր գծից շեղվող ամեն տեսակ թեքումների վերաբերմամբ յեղած հաշտվողականութեան դեմ: Կոմյերիտմիութեանը միմիայն այդ պայմաններում կարող ե ել ավելի մեծ աջողութիւններ ունենալ իր գործնական աշխատանքներում և կարող ե հուսալի մարտիկներ դաստիարակել լենինիզմի համար:

Վրաստանի կոմյերիտմիութեանը IX համագումարից հետո, ինչպես նաև մինչ այդ, մեծապես կոփվել ե յերիտասարդութեան բոլոր հակակոմունիստական կազմակերպութիւնների («յերիտասարդ մարքսիստներ») և խմբավորումների, շովինիզմի ու նացիո-

նալիզմի բոլոր արտահայտությունների դեմ մղված պայքարում:

Այդ ժամանակամիջոցում մենք կարողացանք քայքայել թե՛ զաղախարապես և թե՛ կաղմակերպչորեն այդ բոլոր կաղմակերպությունները և խմբավորումները: Մեր ազդեցություն տակ է առնվել արդեն «յերետիսարդ մարքսիստների» կաղմակերպության բացարձակ մեծամասնությունը, նրա լավագույն մասը:

Սակայն մեծ սխալ և շեղասկարար կլիներ վերջնականապես լիկվիդացիայի յենթարկված համարել յերիտասարդություն այդ բոլոր հակակոմունիստական խմբավորումները: Պետք է հիշել, վոր դասակարգային պայքարի ընդհանուր սրվածություն լույսի տակ մենշևիկների, յերիտասարդ մարքսիստների և մյուս հակախորհրդային խմբակների հակախորհրդային աշխատանքի տակտիկան բաղմատեսակ է լինում: Ահա թե ինչու մենշևիկների և յերիտասարդ մարքսիստների հակահեղափոխական եյուլթյան հետագա մերկացումը, դասակարգային աշխրջության հետագա բարձրացումը, մասնավորապես ԲՈՒՀ-երի և զարրոցական բջիջներում, վորտեղ ուսանողների հետամնաց խավերը ավելի յեն յենթակա մենշևիկյան իդեոլոգիայի ազդեցությունը, և այդ բջիջների մասսայական քաղաքական աշխատանքի ամրացումը պետք է լիովին ապահովի հակախորհրդային խմբավորումների և կաղմակերպությունների բոլոր մնացորդների զաղախարական և կաղմակերպչական քայքայումը:

Կոմյերիտմիութնան իդեոլոգիական դիրքերի ամրացման լուրջ հարցերից մեկն է հանդիսանում նաեւ յիտնալիզմի և շովինիզմի դեմ մղվող պայքարը:

Ներկայումս դասակարգային թշնամին փորձում է ուժեղացնել իր ազդեցությունը, հրահրելով ազդային խտրությունը տարբեր ազգությունների միջև: Ընկ, Ստալինը 16-րդ կուսամագումարում իր զեկուցման մեջ ասել է, վոր գոյություն ունի՝ «առաջին» վելիկոդերժավ շովինիզմի թեքում, յերկրորդ՝ տեղական նացիոնալիզմի թեքում, սրանք գոյություն ունեն, և գլխավորն այն է, վոր աճում են»:

Կուսակցության ազգային քաղաքականության գլխավոր վտանգ հանդիսացող վելիկոդերժավ շովինիզմի վճռական մերկացումով և նրա ու տեղական նացիոնալիզմի և ուկրնիզմի դեմ մղվող պայքարով, Անդրֆեդերացիայի տնտեսական զորության ամրացման համար մղմող պայքարով պետք է ապահովվի բոլոր ազգությունների եւ ավելի մեծ համախմբումը Համկոմկուսի շուրջը, դաստիարակելով յերիտասարդ մասսաներին իսկական ինտերնացիոնալիզմի վորով:

ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՐԿՐԻ ԻՆԴՈՒՍԱՑՄԱՆԸ

ՀԼԿՑԵՄ համամիութենական VIII համագումարը, վոր տեղի ունեցավ կուսակցության XV համագումարից հետո, ավելց միության աշխատանքի ընդհանուր

հեռանկարը, սկսված վերակառուցման ժամանակաշրջանի պայմաններում:

VIII համագումարից հետո անցած ուղին՝ Վրաստանի կոմյերիտմիության աշխատանքի ձևերը և մեթոդները վորոնեիւ և վերակառուցման պայմաններին հարմարեցնելու ուղին եր և այդ հիման վրա՝ միության տեսակետար կշիւը սոցշինարարության ընդհանուր սիստեմում բարձրացնելու ուղին:

Այդ «նորի» առաջին ձեռնարկումները արդեն յերևացին հենց 8-րդ համագումարի ժամանակ առաջավոր պրոլետարական կազմակերպություններում՝ կոնկուրաների, փոխադարձ կանչերի, կամավոր խմբակների կազմակերպման ձևով, վորոնք հետագայում տարածվեցին ամբողջ կազմակերպության մեջ և ստացան արտադրական ձևեր:

Սոցմրցակցությունը և հարվածայնությունը— ավյալ ետապում մասսաների ակտիվության կազմակերպման ակտիվ ձևը— տրամաբանական հետևանք են հանդիսանում այն նախաձեռնող շարժման, վորը դըրսևորվել ե VIII համագումարի ժամանակ: Այլապես չեր կարող լինել: Վորովհետև բանվորա-գյողացիական յերիտասարդության քաղաքական ակտիվության խոշոր աճն՝ ուղղված սոցիալիստական շինարարությանն ակտիվ մասնակցություն ցույց տալու կողմը՝ համառորեն խնդիր եր դրել— «Տնտեսական շինարարության գործում՝ մեր մասնակցության ավելի լայն ֆրոնտ»:

Հենց այդ պատճառով ել այդ լողունգն աչքի ընկնող

տեղ եր բռնել ՀԼԿՅՆՄ համամիութենական VI կոնֆերենցիայի վորոշումներում: Սակայն, չնայած կոմյերիտմիության ակտիվության խոշոր աճին սոց. շինարարության բոլոր ճակատներում, ՀԼԿՅՆՄ Կենտկոմի ղեկտեմբերյան պլենումը, ստուգելով 6-րդ կոնֆերենցիայի վորոշման կատարումը, ստիպված յեղավ արձանագրել, վոր կոմյերիտմիությունը վորոշ չափով հետ ե մնում սոցիալիստական շինարարության տեմպերից: Այդ յետամնացության իմաստը կայանում եր նրանում, վոր տնտեսական շինարարության հարցերը հիմնական հարցեր չեյին հանդիսանում կոմյերիտմիության տշխատանքներում, միությունը դեռևս ավրում եր ներկոմյերիտական հարցիրով, վորոնք հաճախ չեյին արտահայտում տնտեսական շինարարության բարձր տեմպերը և յերիտասարդության առաջադեմ խավերի ակտիվությունը: Յելնելով այդ բանից, Կենտկոմի ղեկտեմբերյան պլենումը հետևյալ լողունգը տվեց միությանը. «Յերեսը դարձնել դեպի տնտեսական շինարարության խնդիրները»:

Վրաստանի կոմյերիտմիությունը ամբողջ միության հետ միասին մեծագույն աշխատանք ե կատարել Կենտկոմի ղեկտեմբերյան պլենումի այդ վորոշումը կատարելու համար: Միությունը այդ աշխատանքի հետևանքով կարողացավ հաղթահարել ընդհանուր հետամնացությունը և հիմնականում յերեսը դարձնել դեպի տնտեսական շինարարության խնդիրներ:

վիճակը յիդե՞լ են արդյոք այդ հարցի շուրջը: Այո, յիդե՞լ են: Այդ վիճակը չի կարելի դատարկ խոսակցություններ համարել, վորովհետև միության դրուժյան ճիշտ գնահատումից և կախված այն հարցը, թե վոր կողմն ուղղել կազմակերպությունը՝ յետ, արդեն անցած ետապի կողմը, թե՞ դեպի առաջ՝ նոր խնդիրները լուծելու համար (Կոստրեկ): Ընկերներից վրձանք, ինչպես կոմյերիտմիության Լենինգրադի մարդկոմի նախ. քարտուղարը, պնդում է յին՝ «Վնչ, շրջադարձ չենք կատարել», «մենք թեակոխել ենք միայն շրջադարձի շրջանը» և այլ և այլն: Ինքնին հասկանալի չե, վոր այդ ընկերները խորապես մոլորության մեջ էյին և իրենց «պնդումներով» շատ հեռու դնացին մեր շարժման ճիշտ լենինյան անալիզից:

«Վերակառուցման, ժամանակաշրջանում լենինյան կոմյերիտմիությունը դատվ իր տեղը և մեր կուսակցության ղեկավարությամբ այնպիսի ույժ դարձավ, վորը վճռական նշանակություն ունի սոցիալիստական շինարարության առանձին կոնկրետ բնագավառներում»:

«Նոսրը կարող է վերաբերել մեր աշխատանքի առանձին, գուցե և մեծ թերություններին, գուցե և, վերջապես տնտեսության առանձին ճյուղերի վորոշ յետաձգությունը, բայց վոչ ավելի: Յեվ այդ առանձին թերությունները հաղթահարելու համար հարկավոր է կազմակերպել մասսաներին» (Կոստրեկ):

Ուստի «պերմանենտ հետաձգություն» մասին յիդած բոլոր խոսակցությունները, մանավանդ «ճշգնաժամի» մասին, նպատակ ունեն թուլացնել Լենինյան կոմյերիտմիության շարքերի մարտունակությունը, սահմանափակել կոմյերիտմիության դերը սոցիալիզմի ծավալուն հարձակման գործում: Ուրիշ հարցե, թե առանձին տեղերում կան առանձին կազմակերպությունների աշխատանքներում, առանձին տեղում կան առանձին գուցե մեծ թերություններ: Ներկա պեպքում Վրաստանի կոմյերիտական կազմակերպությունների համար նման թերություն պետք է համարել՝ կոմյերիտներին հարվածայնությամբ ամբողջովին ընդգրկելու վերաբերյալ յիդած լողունգի չկատարելը, թույլ և ծավալված ուցիտնալիզատորական շարժումը, հարկավոր չափով դեռ չենք տիրապետել տնտեսական շինարարության հանդուցյալին հարցերին (պլանայնացում, նոր շինարարություն՝ բամբակ, տրանսպորտ, քարածուխ): Ուստի՝ պայքարը կոմյերիտներին և բանվոր յերիտասարդներին հարվածային բրիգադների աշխատանքներին մեջ ամբողջովին ներգրավելու համար (Վրաստանում ընդգրկված է միջին հաշվով 55—60%), հարվածայնությունը ամենաբարձր աստիճանի վրա փոխադրելու համար (հանդիպական արդֆինպլաններ, փոխադարձ հսկողության բրիգադներ, ավրալ), կոմյերիտների և ակտիվի տեխնիկական ուսուցումը կազմակերպելու համար, «դառնալ տեխնիկայի տերը» (Ստա-

կազմակերպել են 4 շաբաթորյակ, վորը ավելց 7300 աուբուց ավելի: Բերքի համար կազմակերպված արշավը հանդիսացավ այն կարևոր ողակը, վորը նպաստում եր գյուղական կոմյերիտմիությանը զգալի չափով նախապատրաստվելու առաջիկա 1930 թ. գարնան գյուղատնտեսական կամպանիայի դիմավորության:

Ինչպես հայտնի յի, 1930 թվի գարունը հանդիսացավ գյուղացիության հիմնական մասսայի՝ կոլխոզների կողմը շարժվելու առաջին լուրջ սկզբնավորումը: Առաջին անգամ սկսեց գործադրվել համատարած կոլլեկտիվացման և կուլակության, իբրև դասակարգի, լիկվիդացիայի լոզունգը: Սակայն պրակտիկայում այդ լոզունգի իրականացման պրոցեսում Վրաստանի մի շարք շրջաններում հայտնաբերվեցին լուրջ «ձախ» սխալներ:

Մի շարք կուսակցական և կոմյերիտական կազմակերպությունների մոտ ֆլասակար ցանկություն հայտնվեց անցնելու համատարած կոլլեկտիվացման, կոպիտ կերպով խախտվեցին Համկոմկուսի Կենտկոմի դիրեկտիվները կոլխոզները մտնելու կամավորության մասին, մի շարք շրջաններում թույլ ելին տրվել միջակների վերաբերմամբ հարկադիր միջոցներ և այլն: Այդ բոլորից ստացվեց այն, վոր «Թղթի վրա» շտապ կազմակերպված կոլխոզները սկսեցին արագությամբ քայքայվել: Միմիայն Համկոմկուսի Կենտկոմի միջամտության և ընկ. Ստալինի հոգվածի շնորհիվ հնարա-

ղի փորձառությամբ, պայքար, վորն ուղղված ե կուլակության և նրա գործակալության դեմ: Այդ գարնանային գյուղատնտեսական կամպանիային նախորդեց «հանուն բերքի» կազմակերպված մասսայական կոմյերիտական արշավը: Այս արշավը հանդիսացավ մեկն այն ամենալուրջ միջոցառումներից, վորոնք վոտքի կանգնեցրին Վրաստանի գյուղական կոմյերիտների մասսային գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակազմության խնդիրների շուրջը: «Հանուն բերքի» արշավի ժամանակ, վոչ լրիվ տեղեկությունների համաձայն, Վրաստանի կոմյերիտական քիջների ույժերով կազմակերպվել են 95-ից ավելի կոլխոզներ և ամենահասարակ գյուղատնտեսական արտադրական միավորումներ:

Զտվել և թունախեղդ և արվել 75 հազ. փթից ավելի սերմանյութ. 22 ռայոնական կոմյերիտական բրիգադներ վերանորոգել են 115 գութան, 4 սերմազտիչ, 15 տրակտոր, 14 ցանիչ, 35 արոր, 886 հատ գյուղատնտեսական մանր ինվենտար, 15 ֆուրգոնի տարրեր մասեր, տնային գործածության 31 առարկա. գյուղական կազմակերպություններին ոգնելու համար ուղարկվող քաղաքային կոմյերիտների կարճ ժամանակյա կուրսերի ցանցով անցել ե 785 մարդ (չհաշված Վ.Լ.ԳեՄ Կենտկոմի կողմից ուղարկվող պատասխանատու լիազորներին): Միմիայն Թիֆլիսի, Բաթումի, Սաշուրիի և Գութայիի կոմյերիտները գյուղին կուլտուրական ոգնություն ցույց տալու համար

լին) և վերջապես սոցիալիստական շինարարութեան հանգույցներին տիրապետելու համար (մետալուրգիա, քարածուխ, բամբակ, երկտրիֆիկացիա, կապիտալ շինարարութիւն, տրանսպորտ), — ահա ամեն մի բջիջի, ամեն մի կոմիերիտի, ամեն մի ակտիվիստի պարտականութիւնը սոց. շինարարութեան տվյալ ետապում:

ԳՅՈՒՂԻ ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԵՆԻԹՅՈՒՆԸ ԳՅՈՒՂԱՏԵՆ-ՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑ. ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄՂՎՈՂ ՊԱՅԲԱՐՈՒՄ

Անցած ժամանակաշրջանում գյուղական կոմիերիտութիւնը վերակազմութեան եր յենթարկվում և վերակազմվեց՝ գյուղատնտեսութեան վերակառուցման խնդիրները սոցիալիստական նոր հիմունքով կատարելու ուղղութեամբ: Վր. ԼԿՅԵՄ IX համագումարն իր բանաձևերում նշել է, Վոր «միութեան որինակելի և ակտիվ աշխատավոր, որինակելին և լավագույնը ներկա պայմաններում կարող է լինել այն կոմիերիտը, Վորը գործնականում հասկանում է կուսակցութեան խնդիրները, կազմակերպում է գյուղացիական յերիտասարդութեան ակտիվութիւնը և նրանց յենթարկում է սոցիալիստական ձևով վերակազմվող գյուղացիական տնտեսութեան խնդիրներին»:

1930 թ. գարնան գյուղատնտեսական կամպանիան մի լուրջ միջոց էր, Վորը գյուղական կոմիերիտութեանը հարստացրեց դասակարգային պայքա-

վոր յեղավ սկսել թույլ տրված աղավաղումներ Վըճական ուղղումը և ամբացնել այն աջողութիւնները, Վորենք ձեռք եյին բերվել կոլխոզային շարժման բընագավառում: Ներկայումս այդ սխալները հիմնականում արդեն ուղղված են, թեպէտ նրանց կրկնվելու վտանգը դեռ չի հանվել որակարգից: Չնայած այդ թեքումներին և աղավաղումներին, կուսակցութիւնը խոշոր նվաճումներով դուրս յեկավ կուլակութեան դեմ հանուն կոլխոզների կազմակերպման մղած պայքարից: Այդ կամպանիայից զգալի աջողութիւններով դուրս յեկան նաեւ Վրաստանի կոմիերիտական կազմակերպութիւնները: Յիթե մինչև 1930 թվի գարունը կոլխոզի կոմիերիտ անդամներ թիվը, գյուղատնտեսութեամբ զբաղված կոմիերիտներ թվի համեմատութեամբ, կազմում էր, 5—6% ապա 1930 թ. նոյեմբերի 1-ին այդ տոկոսը բարձրացավ մինչև 41,9: Ճիշտ է, մենք դեռ շատ հեռու յենք կոմիերիտներին կոլխոզների մեջ 100%-ով ներգրավելու լողունգը կատարելուց, և մենք դեռ ավելի յեռանդուն յենք աշխատելու այդ լողունգը կատարելու համար, սակայն բերված տվյալները բավական բնորոշ են:

1930 թ. գարնան գյուղատնտեսական կամպանիան անցկացնելու համար գյուղ ուղարկվեց 250 ից ավելի բրիգադ՝ բաղկացած 6400 հողուց: Կոլխոզներում մշտապես աշխատելու համար փոխադրվեցին 35-ից ավելի կոմիերիտներ: Կոմիերիտական կազմակերպութիւնները

նման լուրջ դեր են կատարել նաև 1930 թ. հացամթե-
րման կամպանիայի անցկացման գործում:

Ներկայումս գյուղական կոմյերիտմիության հի-
մնական խնդիրներն են՝ յեղած նվաճումների ամրա-
ցումը, կոլխոզներում աշխատանքը ճիշտ կազմակերպում
և յեկամուտի բախշման համար մղվող պայքարը, դեպի
կոլխոզները չքավոր—միջակ մասսաների նոր հոսանք
ստեղծելը, կոմյերիտներին կոլխոզնիկների կողմից
100%-ով ընդգրկելու մասին, յեղած լողունդն ել ավելի
յեռանդուն կատարելը և համատարած կոլեկտիվացման
անցնելն ու այդ հիման վրա կուլակուլթյունը, իբրև
դասակարգ, վերացնելու նպատակով բոլոր պայմանները
նախապատրաստելու համար մղվող պայքարը: Բայց
այդ խնդիրները կարող են հաջողութամբ լուծվել,
յեթե միայն իսկապես ամրանա և հետագայում ուժե-
ղանա միջակ գյուղացիության հետ յեղած կապը
և յեթե վճռական և անողոք պայքար մղվի կուլակու-
լթյան և նրա գործակալության դեմ:

Այդ հիման վրա ել կբարձրանա հետագայում
գյուղական կոմյերիտմիության, իբրև կուսակցության՝
գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակազմու-
թյան համար մղած պայքարում առաջին ոգնականի
դերը: Կոմյերիտմիությունը պետք է զգալիորեն բա-
րելավի իր մասնափցությունը սովխոզների և մեքե-
նա-տրակտորային կայանների շինարարությանը և
աշխատանքի բարձր տեմպերի և վորակի գործում:

ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿՈՒՆՏՈՒ- ՐԱԿԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄՂՎՈՂ ՊԱՅԳԱՐՈՒՄ

Կոմյերիտմիության շրջադարձը դեպի քաղաքի
ու գյուղի տնտեսական շինարարության խնդիրները
միևնույն ժամանակ յենթադրում է շրջադարձ դեպի
կուլտուրական հեղափոխության խնդիրների լու-
ծումը:

Հարկավոր է ուղղակի հայտարարել, վոր լենին-
յան կոմյերիտմիությունը այստեղ ել դրսևորեց իրեն,
իբրև կուսակցության լավագույն ոգնական: Մեզ մոտ
տեղի ունեցող վիթխարի շինարարությունը իր ամ-
բողջ սրությամբ դրեց դպրոցի պոլիտեխնիկացիայի
հարցը: Մեր դպրոցների աշխատանքի պրակտիկան
պարզ կերպով ցույց տվեց, վոր ժողովրդական կրթու-
թյան սխեման բոլորովին չի հարմարեցված մեծ տըն-
տեսությունը: Դպրոցը չեր պատրաստում հարկավոր
պոլիտեխնիկական կադրեր, և կոմյերիտմիությունը
միշտ ստիպված եր պայքարել իսկական քաղաքական
դպրոց ստեղծելու համար: Յեվ նա հաջողեցրեց այդ
Համկոմկուսի Կենտկոմին կից ժողովրդական լուսավո-
րության վերաբերյալ հրավիրված յերկրորդ կուս-
խորհրդակցությունն ընդունեց կոմյերիտմիության տե-
սակետը ժողովրդական կրթության ամբողջ սխեմաի
արմատական վերակազմության մասին: Այժմ այդ
վերակազմությունը իրագործվում է ամբողջական

տեմպով: Դպրոցները կառուցվում են գործարանների, ֆաբրիկաների, սովխոզների և կոլխոզների շուրջը: Մակայն այդ գործում դեռ շատ թույլ կողմեր կան:

Անր կուսակցական և խորհրդային իշխանության
կարևորագույն հաղթանակը հանդիսանում է ընդհա-
նուր սկզբնական պարտադիր ուսման գործադրու-
թյունը: Կոմյերիտմիությունը՝ ընդհանուր ուսման
շեֆն է: Ընդհանուր ուսման ֆրոնտում վրացական
կոմյերիտմիությունը ցույց է տվել բոլշևիկյան աշխա-
տանքի բազմաթիվ որինակներ, Նա իր միջից մոբի-
լիզացիայի յենթաըկեց 750-ից ավելի կոմյերիտների
և փոխադրեց գյուղերը մանկավարժական աշխատան-
քի: 170-ից ավելի կոմյերիտներ ուղարկվեցին ման-
կավարժական Բուհ-երն ուսանելու: Վերջին ժամա-
նակներս մի շարք շրջաններում յերևացին ուրուշ Նը-
շաններ, վորոնք ազդարարում են ընդհանուր ուսման
վիժեցման վտանգի մասին: Վրաստանի կոմյերիտ-
միությունը Լուսժողկոմատի և պրոֆմիությունների
հետ միասին արդեն հայտարարել է կուլտեստաֆետ,
իր ուժերը տալով այդ թերություններն ուղղելու
գործին:

ՊԼՅՔԱՐ ՍՐՅԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԿԱԴՐԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

«Կադրերի պրոբլեմը՝ սոցիալիզմի կարևորագույն պրոբլեմն է» (Ստալին): Մենք մեծ կարիք ենք զգում աշխատավոր մասսաների արտադրական ախտիվու-թյունը կազմակերպող կադրերի: Համկոմկոսի Կենտ-

կոմի դեռ նոյեմբերյան պլենումը մատնանշում էր, խոր «այդ կադրերը պետք է ունենան լսողութիւնը մասնագիտական—քաղաքական հորիզոն և աշխատավորական լայն մասսաների արտադրական ակտիվութիւնը կազմակերպողի համար անհրաժեշտ վերակ»: Կադրերի նախապատրաստման տեմպերը՝ դեռևս հետ են մնում ինդուստրացման և գյուղատնտեսութեան սոց. վերակառուցման տեմպերից և թափից: Անդրկովկասի և մասնավորապես Վրաստանի պայմաններում ավելի սուր և զգացվում կադրերի նախապատրաստման անհրաժեշտութիւնը, մասնական դեպքերում անհրաժեշտութիւնը բացառիկ նշանակութիւններին: Կուսակցութիւնը բացառիկ նշանակութիւն է տալիս կոմյերիտմիութեան մասնակցութեանը կադրերի պրոբլեմի լուծմանը: Յեւ դա պատահական չէ: Կոմյերիտմիութիւնը, վորը կարևորագույն աղբյուրն է հանդիսանում ժողովրդական տրենինգների սոցիալիստական սեկտորի և խորհրդային ապարատի համար նոր կադրեր կոմիւնէ գործում, պարտաւոր է կադրերի նախապատրաստման աշխատանքը դարձնել իր առանցքային և կենտրոնական խնդիրը, նա պարտաւոր է ամենայնոանդուն և անմիջական մասնակցութիւն ցուց տալ կադրերի նախապատրաստման բոլոր ողակների աշխատանքի կազմակերպմանը (Փաբգործուս, կարճ ժամանակյա կուրսեր, տեխնիկոմներ, Բուհ-եր, տեխնիկական Բուհ-եր և այլն):

Այստեղ հարկավոր է առանձնապես սահմանափակել

Վորակյալ բանվորական ույժի նախապատրաստման
ձև հանդիսացող ֆաբգործուսի (ФЗУ) դերը: Վրաստանի
կոմյերիտմիությունը վերջին տարիներս քիչ հաջողու-
թյուններ չի ունեցել ֆաբգործուսների շինարարության,
գոյություն ունեցող ֆաբգործուսների ընդարձակման
և վերակազմության գործում: Ծիշտ ե, մենք դեռ այն-
պիսի դրություն չենք ստեղծել, վոր կուսակցության
դիրեկտիվների համաձայն, ապահովեք ֆաբգործուսնե-
րով արդյունաբերության պահանջի առնվազն 60% -ը:
Բայց մենք անշեղ կերպով գնում ենք դեպի այդ խնդրի
իրագործումը: Հիմնականում մենք արդեն կարողացել
ենք հաղթահարել դանդաղկոտությունը և տնտեսա-
կան մարմինների ու Աշխօղկոմատի մարմինների
բյուրոկրատիկ վերաբերմունքը դեպի ֆաբգործուսնե-
րը, սակայն նման վերաբերմունքի մնացորդները դեռ
չեն վերացվել:

«Ֆաբգործուսը պետք է դառնա նոր սոցիալիս-
տական բանվորի նախապատրաստման հիմնական աղ-
բյուրը: Կոմյերիտմիության խնդիրը կայանում է
ներանում, վոր կարողանա իսկապես կազմակերպել այդ
1200,000 ֆաբգործուսայիններին, վորպեսզի ներանցից
աճեն արտադրողների իսկական առաջադեմ շարքեր:

Այժմ, յերբ մենք կարողացել ենք լիովին վե-
րացնել գործազրկությունը ԽՍՀՄ-ում, բոլորովին նոր
ձևով է դրվելու «բրոնյա»-ի հարցը: «Բրոնյան» այն
ձևով, ինչպես նա գոյություն ունի, այժմ մեզ հար-
կավոր չէ: Ի՞նչ է հարկավոր մեզ: Հարկավոր է անհա-

փահասներին պլանային կարգով ներգրավել բարձր-
որակ կադրերի նախապատրաստման բոլոր ձևերի-
մեջ, սկսած ԲՈՒՀ-ից մինչև ֆաբգործուսը: Մասնա-
յական աշխատանքի բովանդակությունը պետք է
յենթարկված լինի տնտեսական շինարարության հար-
ցերին և յերիտասարդության աշխատանքի բյուրո-
կրատական աղավաղումների դեմ մղվող պայքարին:
Բանվոր յերիտասարդության հասունացող սերնդի և
առաջին հերթին կադրերի ընդհանուր պոլիտեխնիկա-
կան կրթություն—ահա հսկայական կարևորություն
ունեցող առաջնակարգ խնդիրը» (Կոսարև):

Մեր առաջ դրված է վոչ միայն տեխնիկական
ֆրոնտի կադրեր նախապատրաստելու խնդիրը, հար-
կավոր է կադրեր պատրաստել սոցիալիստական շինա-
րարության բոլոր ասպարեզների համար:

«Պայքարը վոչ միայն տեխնիկայի մեջ է ծա-
վավում, պայքարը վոչ միայն տնտեսության մեջ է ծա-
վավում, այդ պայքարը կատարվում է նաև իդեոլո-
գիական ֆրոնտի բոլոր մասերում:

Մենք պետք է ստեղծենք սոցիալիզմ կառուցող-
ների տեսականապես զինված մեր սեփական կադրերը:
Յերիտասարդ մասսաների և կոմյերիտների մեջ մենք
պետք է ամենալայն շարժում ծավալենք հանուն հե-
ղափոխական թերիայի: Մի քիչ արդեն արված է:
Բայց դա դեռ քիչ է: Ամենագլխավորը՝ առաջներս ե:
Մարքսը, Ենգելսը, Լենինը, Ստալինը—այս բոլոր

լավագուշկն մտածողները և սոցիալիզմի գործիչները զինում են մեզ ամենորոյա պայքարի համար:

Գիտութիւնը և տեխնիկան միացած կուսակցութեան քաղաքական փորձառութեան և ղեկավարութեան հետ՝ կտան մեր յերկիրն տրտադրական ուժերի հսկայական զարգացում, կստեղծեն կուլտուրա և լիութիւն բոլոր աշխատավորների համար» (Կոստրե):

Խոշոր թերութեամբ և տառապում՝ գյուղատնտեսական կազմերի նախապատրաստման հարցը: Կոմյերիտմիութիւնը դեռևս թույլ և դրսեւորում իրեն՝ ուսուցումը ընդարձակելու և ավելի լավ կազմակերպելու գործում՝ գյուղացիական յերիտասարդութեան դպրոցներում, սովխոզդպրոցներում և այլն: Վրաստանի կոմյերիտմիութեան կարեւորագուշկն է ամենամոտ խնդիրն է՝ զարձնել ֆաբրիկաները, գյուղ. յերիտադպրոցները, սովխոզդպրոցները ընդհանուր, կուլտուր-տեխնիկական և քաղաքական գրագիտութեան հիմնական լծակ աշակերտների՝ սոցիալիստական տնտեսութեան այդ ապագա աշխատավորների համար:

ՀԵՏԱԿԱ ՊԱՅԳԱՐԻ ՅԵՎ ՀԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐԻ ՆՇԱՆԻ ՏԱԿ

Համավրաստանյան 9-րդ համագումարից հետո անցած ժամանակաշրջանում Վրաստանի կոմյերիտմիութիւնը քանապէս գրեթե կրկնապատկեց: 9-րդ համագումարից հետո անցած ուղին Վր. ԼԿՅԵՄ վոչ միայն քանակական աճի ուղին է, այլ մեր կուսակ-

ցութեան գլխավոր գծի գործնական կատարման վորակական խոշոր աջողութիւնների ուղին է: Բայց այս խոշորագուշկն նվաճումները վոչ մի բոլակ չեն կա-րող առաջ բերել մեր շարքերում բավականութեան, պարծենալուութիւն և «գլխապտույտ» հաջողութիւնների հետեանքով: Մեր առաջ խոշոր և գծավորին աշխատանք կա, մեր առաջ դեռ շատ բարդ և չվճռւած խնդիրներ կան:

Մենք վոչ մի բոլակ չենք կարող մոռանալ, վոր մեր յերկիրը շրջապատւած է կապիտալիստների իմ-պերիալիստական պատերազմի հրձիգների ողակով: Մեր յերկրի ինքնապաշտպանութիւնն ամրացնելու խնդիրները խոշոր պատասխանատու պարտավորութիւններ են դնում լենինյան կոմյերիտմիութեան վրա: Մենք պետք է միշտ պատրաստ լինենք հետ մղելու իմպերիալիստական գիշատիչների հարձակում-ները: Մինչդեռ մենք դեռևս անչափ վատ ենք աշխատում մեր յերկրի ինքնապաշտպանութեան բարձրաց-ումը մեր յերկրի ռազմական աշխատանքը տառա-ման համար: Մեր ռազմական աշխատանքը տառա-պում է չափազանց մեծ թերութիւններով: Վրաստա-նի կոմյերիտմիութիւնը չի կատարել միութեան գի-րեկտիվը ընդհանուր ռազմական ուսուցման մասին: Մենք դեռ չենք կարողացել այնպես անել, վոր ամեն մի կոմյերիտ, ամեն մի աշխատիկոս ունենա ռազմա-կան գիտելիքների վորոշ միւնիում: Ներկա պայման-ներում ամեն մի կոմյերիտի պարտականութիւնն է՝ իմանալ զինավարժութիւնը, իմանալ բանակը, նրա

կազմութիւնը, իմանալ զորամասերից մեկը (Կոստարե), ոգնել Ոսո-Սվիաքիմին պրոլետարիատի լայն մասսաների ռազմականացման գործում: Ահա թե ինչու, համագումարը անկարելի յե համարում ՀԼԿՅԵՄ շարքերում այն մարդկանց ներկայութիւնը, վորոնք թերագնահատում են պատերազմական վտանգը, չեն անցնում զինվորական վարժութիւնները, չեն պատրաստվում վերահաս կռիւներին» (ՀԼԿՅԵՄ 9-րդ համագումարի բանաձևից): Ահա թե ինչքան սուր ե զրկած կոմյերիտներին ռազմական նախապատրաստումը բարձրացնելու խնդիրը: Կոմյերիտմիութիւնը ընդունել ե ռազմա-ողային նախատորմիդի շեֆութիւնը: Այդ հանգամանքն ել ալելի յե բարձրացնում միութեան պատասխանատւութիւնը խորհուրդների յերկրի ռազմական գորութեան հանդեպ:

Ահա կոմյերիտմիութեան շարժման գլխավոր դրձերը սոցիալիզմի համար մղվող պայքարում:

Կոմյերիտմիութեանը կկարողանա հաղթական քայլերով անցնել այդ ուղին, յեթե նա կատարի մի շարք կարևորագույն պայմաններ, վորոնցից ամենագլխավորը հանդիսանում ե միութեան ընդունակութիւնը՝ սոցիալիզմի համար մղվող պայքարում գլխավորելու ե ուղղութիւն տալու մեր յերկրի բանվորագիւղացիական յերիտասարդութեան աճած ակտիվութիւնը:

«Մասսաների դիտակցութիւնը, նրանց ակտիվութեան աճը, նրանց նախաձեռնութիւնն՝ ուղղված

մեր կողմը, սոցիալիստական շինարարութեանը մասնակցելու կողմը,—սա յե այն ամենաթանկագինը, վոր մենք պետք ե վողջունենք, փայփայենք, պահպանենք ե վոր հսկայական պատասխանատւութիւն ե դնում զեկավարութեան վրա,—ասում եր ընկ. Կոստարե:

Կոմյերիտմիութեան զեկավարութիւնը յերիտասարդ մասսաների հանդեպ պետք ե տեղի ունենանրան սոցիալիստական մրցակցութեամբ ամբողջովին ընդգրկելու միջոցով: Հարվածային ե դառնալու ամեն մի յերիտասարդ պրոլետար: Սոցիալիստական մրցակցութիւնը ընգրկելու յե բոլոր կոլսողները, հարվածային ե լինելու ամեն մի յերիտասարդ կոլսոգնիկ:

Միևնույն ժամանակ կոմյերիտմիութեան զեկավարութիւնը յերիտասարդ մասսաների հանդեպ պետք ե տարվի՝ հարվածային շարժումը բարձրագույն աստիճանի վրա բարձրացնելու միջոցով: Այժմ այս խնդիրը կարևոր ե ե լուրջ: Այս խնդրի կատարումն անհրաժեշտ պայման ե միութեան տնտեսական ե հասարակական աշխատանքի վորակը բարձրացնելու համար: Հասարակական—քաղաքական աշխատանքների համար մեզ հարկավոր ե ռացիոնալիզատոր—հարվածային, պլանավիկ—հարվածային, ինիցիատոր—հարվածային:

Գնալով այդ ճանապարհներով՝ մենք պետք ե կատարենք նաև սոցիալիզմի համար մղվող պայքարում մեր ունեցած հաղթական ընթացքի մի ուրիշ անհրաժեշտ պայմանը, մենք պետք ե զգալիորեն ընդարձակենք մեր շարքերը ե այդ միջոցով կազմակերպորեն

ամրացնենք բանվորակուխտային յերիտասարդության
ակտիվությունը: Մենք պետք է կազմակերպենք ամ-
բողջ բանվոր յերիտասարդության եւ ավելի լայն և
մասսայական ներգրավումը միության շարքերը: Մենք
պետք է ընդարձակենք մեր շարքերը նաև գյուղում
լավագույն առաջադեմ կուխտգա—բատրակա—չքա-
վորական յերիտասարդության հավին: Աճման գոր-
ծում՝ վոչ մի ինքնահոս: Կազմակերպչական և մասսա-
յական աշխատանքի մաքսիմումը՝ միության մեջ ըն-
դունելու ժամանակ: Ահա մեր լողունգները: Հեռա-
կարը և տենդենցը ցույց են տալիս, վոր մեր կոմյե-
րիտմիությունը ամենամոտ տարիներում պետք է լինի
և կդառնա բաղամիլիոն կազմակերպություն: (Կոսսյա):

Մեր միության այդ ամբողջ սրընթաց զարգա-
ցումը և վիթխարի աճը նոր ավելի բարձր պահանջներ
է առաջադրում կոմյերիտական ղեկավարությանը, և
վերջինս պետք է զինված ընթառաջի այդ պահանջնե-
րին: Դեպի սոցիալիզմ շարժվող կոմյերիտական ընթա-
ցքի ամենաանհրաժեշտ պայմանը՝ ղեկավարության
բարձր վորակն է: Մեզ հարկավոր են ակտիվիստներ,
մեզ հարկավոր են կոմյերիտական կոմիտեներ, վորոնք
լավ ծանոթ են լինելու ընտրությանը, տեխնիկային
և տեղական բոլոր առանձնահատկություններին, վո-
րոնք ընդունակ են ապահովելու աշխատանքի թափը
և վորակը, վորոնք կարող են գլխավորել կոմյերիտ և
յերիտասարդ մասսաների ակտիվությունը և կուսակ-
ցական ու պրոլետարական ձևով ղեկավարել այդ մաս-

սաններին: Մեզ հարկավոր է այնպիսի ղեկավարություն,
վորն աշխատի ծանոթ տնտեսական պլանների հիման
վրա, վորը գիտե նախատեսել սոցիալիստական շինա-
բարության պրոցեսում միությանն առաջադրվող նոր
պահանջները:

Այդ բոլորից յերկաթե անհրաժեշտությամբ
բղխում է միության հետագա զարգացման ամենակա-
րևոր պայմաններից դարձյալ մեկը՝ կատարումը ստու-
գելու խնդիրը: Կոմյերիտմիության համար այդ խնդրի
ունեցած հսկայական նշանակությունը առանձնապես
ընդգրկել է Թ—րդ համագումարը: Կատարման ստուգու-
մը—դա ամենակատարյալ պայքարն է մեր շարքերում
մանր—բուրժուական թուլամորթության, սանձարձա-
կության և աբսոլուտիզմային դեմ: Խնդիրների և վորո-
շումների կատարելը ճշտությամբ և ժամանակին—սա
մի կարևորագույն պահանջ է՝ սոցիալիստական շինարա-
րության տեմպերի և վորակի համար մղվող պայքարում:
Մենք այդ պահանջով ենք մոտենալու մեր աշխատան-
քի և ղեկավարության վորակի գնահատմանը:

Միության հետագա աշխատանքի առանձնապես
կարևոր պայմանն է հանդիսանում պրոլետարական ին-
քնաքննադատությունը: Կոմյերիտմիութ. կարողացավ
այնպես անել, վոր ինքնաքննադատությունը դառնա
կոմյերիտական գործունեություն անբաժան և որդա-
կան մեթոդը: Այդ գնքը ամեն մի կոմյերիտի, միու-
թյան ամեն մի մարմնի մշտական մեթոդ դարձնելը
պարտադիր պայման է՝ դրված խնդիրները կատարելու
համար:

907

Վերջապես՝ անհամեմատ կարեւորագույն պայման
 և հանդիսանում յերեք սերունդների՝ լենինյան կոմու-
 նիստների, կոմյերիտների և պիոներների սխալի և
 անխզելի շաղկապի հետագա ամրացումը: Կոմյերիտ-
 միությունը վճռական տեղաշարժեր և առաջ բերելու
 պիոներական շարժման ղեկավարութեան բարելավման
 գործում: Հարկավոր և առանձնապես ընդգրկել կոմյե-
 րիտմիութեան հանդեպ կուսակցութեան ունեցած ղե-
 կավարութեան և կոմյերտական մասսաների կուսակցա-
 կան կայունութեան հետագա բարձրացման խնդիրները,
 պայքարելով հանուն կուսակցութեան գծի, պայքարե-
 լով յերկու ֆրոնտով, պայքարելով սոցիալիզմի հաղ-
 թանակի համար:

